



**INFORMACJA O STANIE  
BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO  
POWIATU GRAJEWSKIEGO  
ZA ROK 2020**

# INFORMACJA O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU GRAJEWSKIEGO ZA ROK 2020

*Panie Przewodniczący, Wysoka Rado.*

Przedstawiam informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grajewskiego za rok 2020. Informacja została opracowana na podstawie szczegółowej oceny stanu sanitarno – epidemiologicznego naszego powiatu, dokonanej przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Grajewie.

Państwowa Inspekcja Sanitarna wykonuje swoje zadania poprzez sprawowanie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Szczególny nacisk kładzie na nadzór nad warunkami epidemiologicznymi, zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, higieny pracy, higieny komunalnej, higieny procesów nauczania, wychowania, wypoczynku i rekreacji.

Skala realnych i potencjalnych zagrożeń decyduje o tym , jakie czynniki środowiskowe powinny być przedmiotem systematycznego nadzoru i wynikających z nich działań profilaktycznych.

W 2020 roku nadzorem objęto 990 obiektów, przeprowadzono 3065 kontrole. Wydano 1523 decyzje merytoryczne i 78 decyzji płatniczych. Nałożono 9 mandatów karnych na kwotę 1150 zł.

# OCENA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI ZA ROK 2020

## 1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności i żywienia



Państwowa Inspekcja Sanitarna powiatu grajewskiego w roku 2020 obejmowała nadzorem 490 prowadzących działalność zakładów żywności i żywienia.

W roku 2020 zatwierdzono 23 zakłady, w tym :

- 3 zakłady produkcji,
- 15 zakładów obrotu żywnością,
- 5 zakładów żywienia zbiorowego.

Spośród obiektów produkcji żywności zatwierdzono:

- 2 ciastkarnie
- 1 wytwórnię napojów bezalkoholowych

Spośród obiektów obrotu żywnością zatwierdzono:

- 4 sklepy spożywcze,
- 8 obiektów ruchomych i tymczasowych,
- 3 środki transportu żywności,

Spośród obiektów żywienia zbiorowego otwartego zatwierdzono:

- 1 bar gastronomiczny,
- 2 zakłady małej gastronomii.

Spośród obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego zatwierdzono:

- 1 stołówkę w domach wczasowych,
- 1 stołówkę w bloku żywienia w domu opieki społecznej

Ponadto 9 obiektów zatwierdzono w związku z rozszerzeniem zakresu prowadzonej działalności: 4 zakłady obrotu, 4 zakłady żywienia zbiorowego, 1 inny obiekt obrotu żywnością.

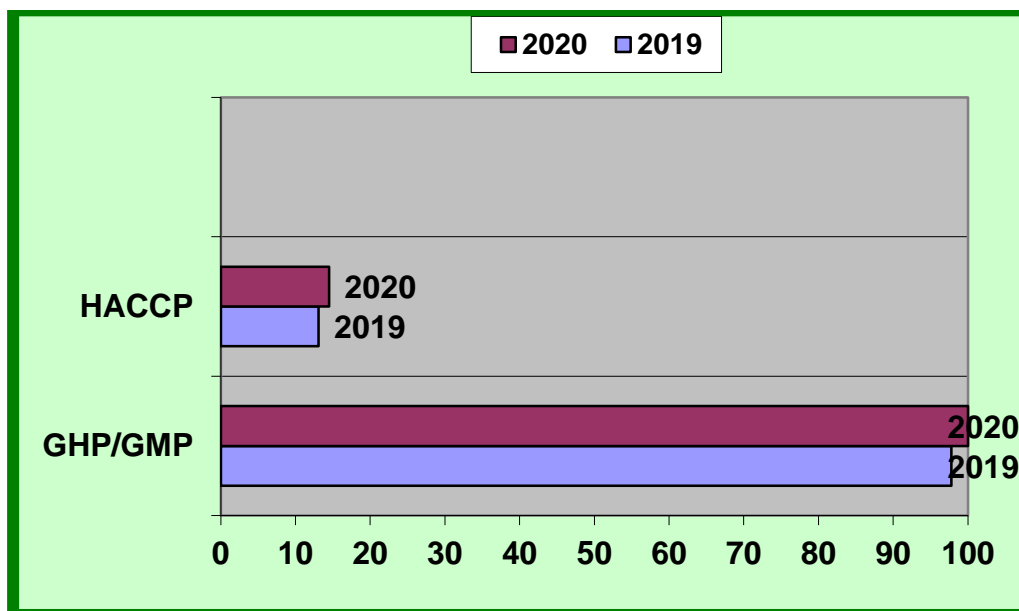
Ponadto w 2020 roku do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej wpisano 3 zakłady, dla których nie jest wymagane zatwierdzenie oraz 2 zakłady dokonujące zmiany we wpisie do rejestru. Wydane zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej dotyczyły:

- 1 dostawca bezpośredni warzyw
- 1 zakład produkcji pierwotnej zbóż
- 1 zakład obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (zmiana we wpisie)

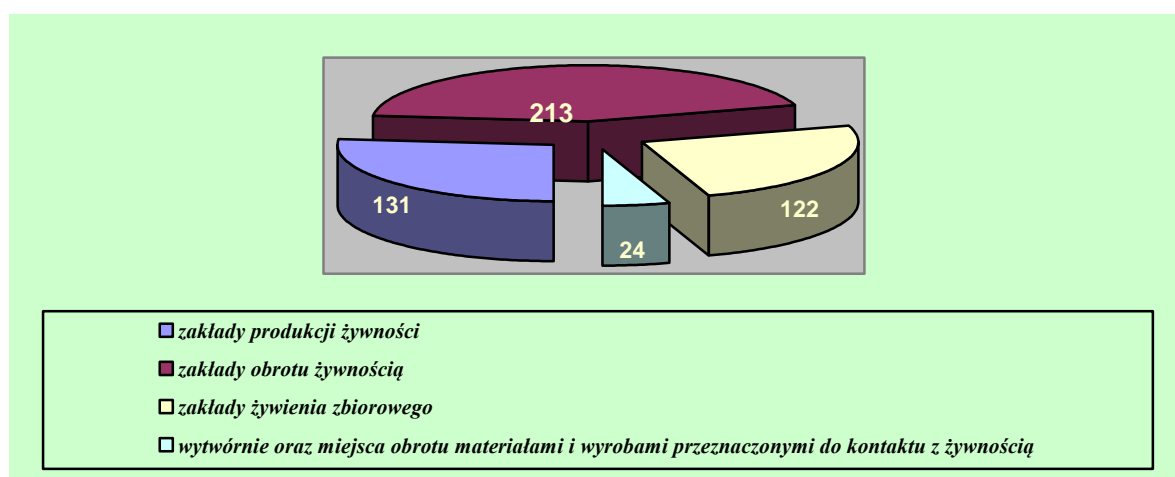
- 1 zakład domowa produkcja tortów
- 1 apteka ( zmiana we wpisie)

Wszystkie zakłady posiadają wdrożone zasady GHP/GMP, natomiast 71 - system HACCP.

**Odsetek zakładów z wdrożonymi systemami GHP/GMP oraz HACCP w porównaniu do roku 2019**



**Struktura zakładów objętych nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu grajewskiego prowadzących działalność w 2020 roku.**



Spośród obiektów ujętych w rejestrze zakładów podlegających Państwowej Inspekcji Sanitarnej skontrolowano łącznie 201 zakładów. W 102 obiektach, co stanowi 50,7% zakładów poddanych inspekcji, dokonano oceny wg kryteriów ujętych w arkuszach oceny stanu sanitarnego -nie stwierdzono obiektów o wysokim ryzyku.

Spośród skontrolowanych zakładów produkcji żywności nieprawidłowości stwierdzono w piekarni, wytwórni lodów, automatach do lodów i wytwórni wód mineralnych. W ww. obiektach przeprowadzono w sumie 28 kontroli i rekontroli.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 11 decyzji administracyjnych w tym 1 dotyczącą przerwania działalności części zakładu.



W grupie **zakładów obrotu żywnością** najczęściej stwierdzano nieprawidłowości w sklepach spożywczych. Państwowa Inspekcja Sanitarna w omawianej grupie obiektów przeprowadziła 219 kontroli i rekontroli, w tym 22 kontrole interwencyjne. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 38 decyzji administracyjnych. W toku działań kontrolnych nałożono 3 mandaty karne na łączną kwotę 400,00zł.

W grupie **zakładów żywienia zbiorowego** najwięcej nieprawidłowości stwierdzano w zakładach żywienia zbiorowego otwartego. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu grajewskiego sprawując nadzór przeprowadzili w omawianej grupie obiektów 90 kontroli i rekontroli, w tym 1 interwencyjną. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał w sumie 40 decyzji administracyjnych.

Osoby winne zaniedbań sanitarno-higienicznych ukarano 6 mandatami karnym na kwotę 750,00 PLN.

**Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości w zakładach sektora spożywczego skontrolowanych w roku 2020 należały:**



- uchybienia w zakresie realizacji procedur GHP i GMP oraz HACCP,
- brak informacji na temat wykazu składników oferowanych potraw, w tym wyróżnienia składników powodujących alergie lub reakcje nietolerancji,
- niewłaściwe warunki magazynowania, pakowania i sprzedaży,
  - brak szkoleń personelu.
  - niewłaściwy stan sanitarno-technicznego pomieszczeń i wyposażenia;
  - brak dokumentacji potwierdzającej brak przeciwwskazań do wykonywania prac wymagających kontaktu z żywnością

Pracownicy Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej oprócz kontroli przeprowadzonych z wykorzystaniem arkuszy oceny stanu sanitarnego dokonywali również nw. kontrole tematyczne:

1. Ocena prawidłowości znakowania żywności w odniesieniu do spełnienia wymagań określonych rozporządzeniem (WE) Nr 1169/2011 i (WE) Nr 1924/2006 i innymi przepisami szczegółowymi.

2. Ocena prawidłowości funkcjonowania w zakładach kontroli wewnętrznej opartej o procedury GHP, GMP oraz systemu HACCP, uwzględniając elastyczne podejście przewidziane dla niektórych przedsiębiorstw sektora spożywczego, w tym ujęte w Zawiadomieniu Komisji z dnia 30.07.2016 r. w sprawie wytycznych dot. wdrażania systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności (Dz. Urz. UE 2016/C 278/1).

3. Ocena realizacji przez przedsiębiorców wymagań rozporządzenia Nr 2073/11 w kontekście spełnienia kryteriów mikrobiologicznych higieny procesu i kryteriów bezpieczeństwa wytwarzanej żywności.

4. Ocena prawidłowości stosowania w zakładach produkcyjnych „dodatków” do żywności.

5. Ocena warunków sanitarnych oraz sposobu żywienia w zakładach zaangażowanych w organizację wycieczek dzieci i młodzieży na terenie powiatu.

6. Ocena prawidłowości wprowadzania do obrotu żywności suplementów diety i środków specjalnego przeznaczenia.

7. Ocena higieny obrotu artykułami spożywczymi, zachowania łańcucha chłodniczego oraz przestrzegania terminów przydatności do spożycia (dat minimalnej trwałości) wprowadzanej do obrotu żywności.

W związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli przeprowadzonych w roku 2020 łącznie wydano 89 decyzji administracyjnych oraz nałożono 9 mandatów na łączną kwotę 1150 zł. Ponadto wystosowano 5 wystąpień do przedsiębiorców i kierownictwa zakładów.

## **2. Ocena jakości zdrowotnej środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu grajewskiego.**



W 2020 roku łącznie do badań laboratoryjnych pobrano 143 próbki, w tym:

- 30 próbek żywności z zakładów produkcji żywności,
- 100 próbek żywności z zakładów obrotu żywnością,
- 1 próbkę żywności z zakładu usług cateringowych,
- 3 próbki posiłków z zakładu usług cateringowych,
- 3 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (1 próbka z 1 zakładu obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością, 2 próbki z 2 zakładów obrotu żywnością),

- 5 próbek sanitarnych, w tym 3 próbki wymazów sanitarnych (3 w 1 zakładzie produkcji) i 2 próbki zmiotek (w 2 zakładach produkcji),
- 1 próbkę wyrobów kosmetycznych z zakładu produkcji kosmetyków.

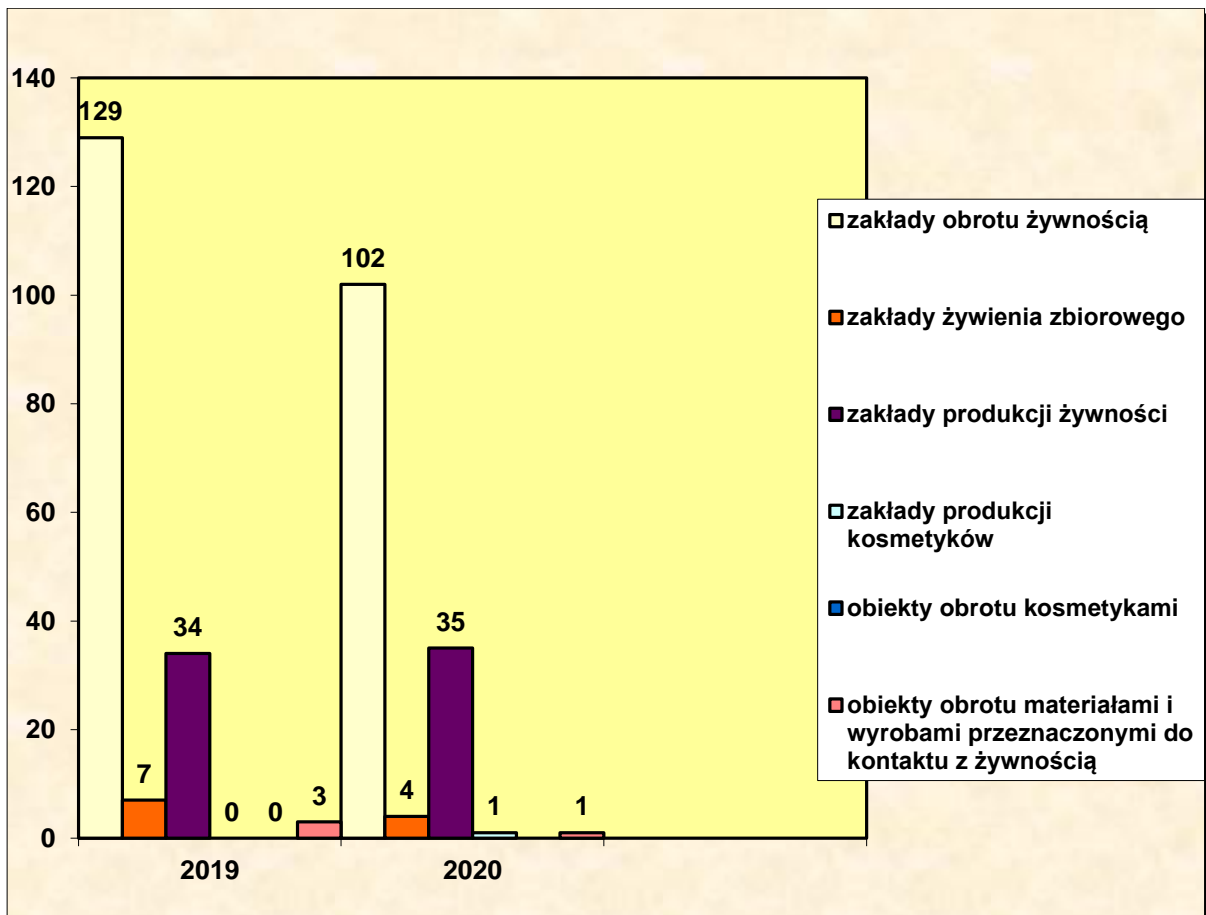
Z ogólnej liczby pobranych próbek zakwestionowano 10 próbek żywności, co stanowi 14,3 % ogółu pobranych próbek.

W poszczególnych grupach obiektów liczby próbek pobranych i kwestionowanych przedstawiają się następująco:

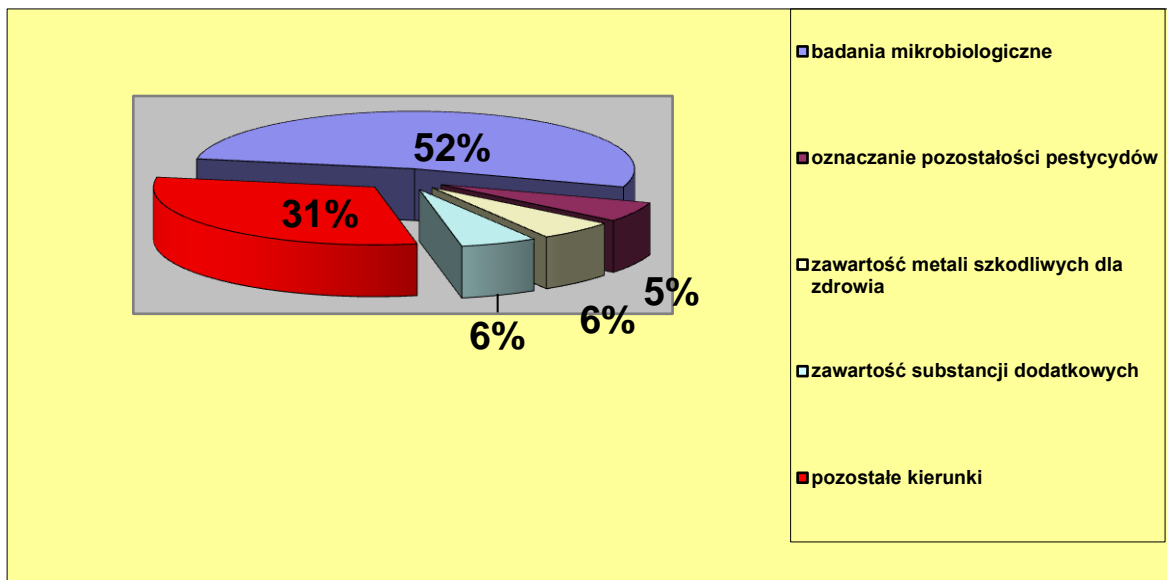
- **zakłady produkcji żywności** – pobrano 35 próbek (30 próbek żywności oraz 5 próbek sanitarnych, w tym 3 próbki wymazów i 2 próbki zmiotek), zakwestionowano 5 próbek lodów z automatu, co stanowi 14,29 % próbek pobranych z zakładów produkcji,
- **zakłady obrotu żywnością** – pobrano 100 próbek żywności i 2 próbki materiałów i wyrobów, zakwestionowano 2 próbki żywności, co stanowi 1,96 % próbek pobranych z zakładów obrotu,
- **zakład obrotu materiałami i wyrobami** – pobrano 1 próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, próbek nie kwestionowano,
- **zakłady żywienia zbiorowego** – pobrano 4 próbki (3 próbki posiłków, 1 próbkę żywności), zakwestionowano 3 próbki posiłków, co stanowi 75 % próbek pobranych z zakładów żywienia zbiorowego.

Szczegółowe informacje odnośnie zbadanych asortymentów i kierunków badań przedstawiono na nw. wykresach.

### **Liczba próbek pobranych w poszczególnych grupach obiektów w roku 2019 i 2020**

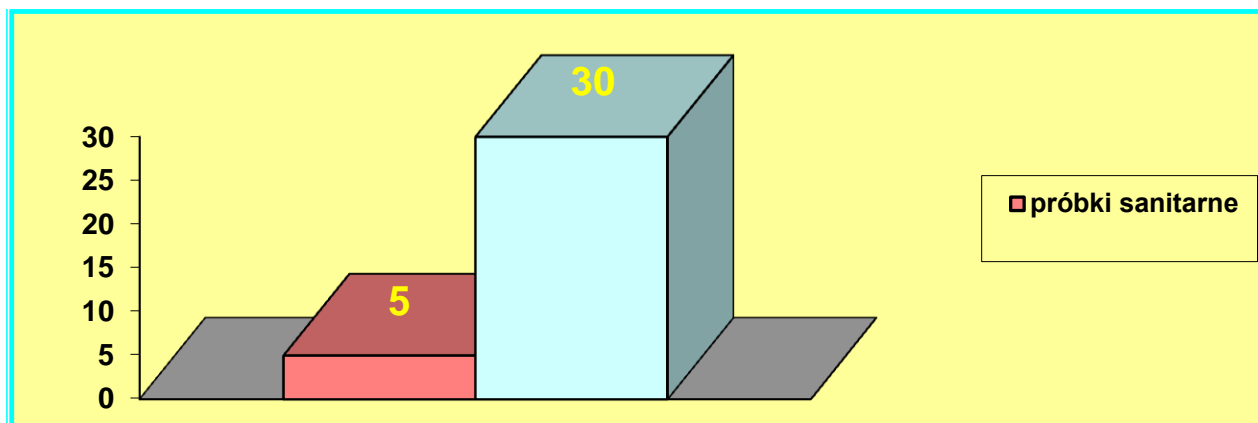


**Struktura zbadanych w 2020 roku próbek żywności ze względu na kierunek badań**

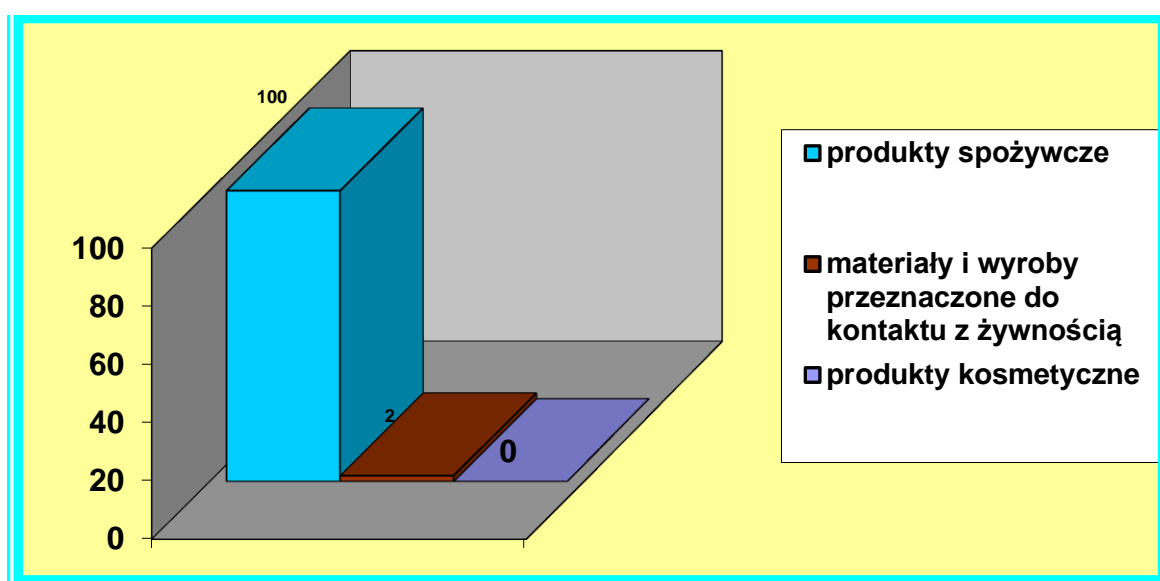




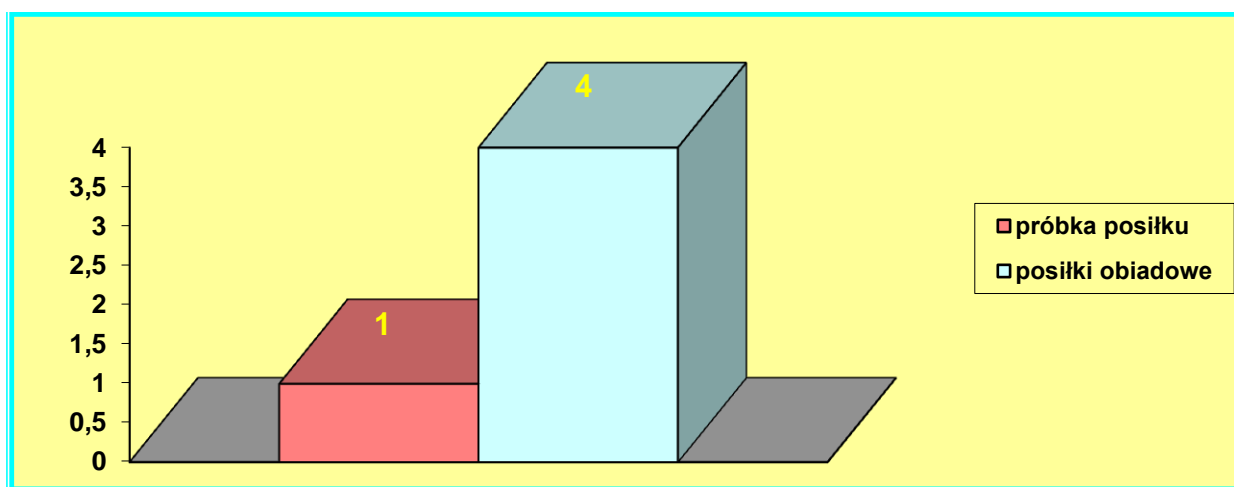
**Liczba i asortyment próbek pobieranych w zakładach produkcji żywności w roku 2020**



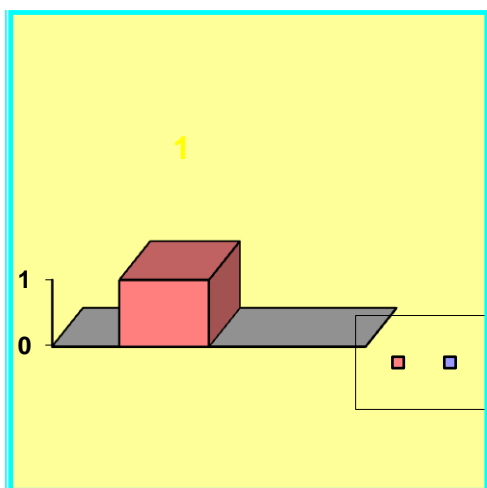
**Liczba i asortyment próbek pobranych w zakładach obrotu żywnością w roku 2020**



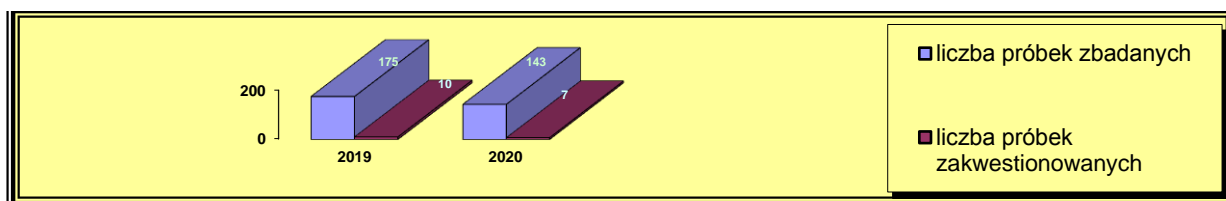
**Liczba i asortyment próbek pobranych w zakładach żywienia zbiorowego w roku 2020**



## Liczba i asortyment próbek pobranych w zakładach obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością w roku 2020



## Liczba zbadanych próbek i próbek kwestionowanych ze względu na naruszenie przepisów prawa żywnościowego w stosunku do roku 2020



### III. Nadzór nad jakością zdrowotną produktów z importu wwożonych na teren powiatu grajewskiego

W 2020 r. przedsiębiorcy powiatu grajewskiego nie składali do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie wniosków o dokonanie granicznej kontroli sanitarnej partii wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością lub partii środka spożywczego/dozwolonej substancji dodatkowej/składnika żywności. W związku z powyższym nie prowadzono kontroli granicznych w miejscach docelowego przeznaczenia.



### IV. Ocena sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego..



dziennych ocenionych w trakcie kontroli, w tym:

Badaniami sposobu żywienia w 2020 roku objęto 9 obiektów żywienia, co stanowi 17,31% ogółu tego typu zakładów ujętych w ewidencji (w 2019 roku badaniami objęto 25 obiektów, co stanowiło 53,19% wszystkich obiektów tego typu). Ocenę sposobu i jakości żywienia przeprowadzono na podstawie 9 jadłospisów dekadowych /tygodniowych/

- 4 jadłospisów w ośrodkach wczasowych,
- 3 jadłospisy w szkołach, w tym 2 z żywieniem cateringowym,
- 1 jadłospis w stołówkach w przedszkolach, w tym 1 z żywieniem cateringowym,
- 1 jadłospis w zakładach usług cateringowych świadczących usługi cateringowe dla pacjentów szpitala oraz szkół i przedszkoli.

Zakwestionowano 2 jadłospisy w szkołach. Pierwszy jadłospis w stołówce szkolnej ze względu na fakt, iż nie podawano potrawy stanowiącej źródło pełnowartościowego białka zwierzęcego – ryb oraz warzyw lub owoców w każdym posiłku. Drugi w stołówce szkolnej z żywieniem cateringowym ze względu na brak informacji dotyczących wykazu składników użytych do przygotowywania potraw z wyróżnieniem składników powodujących alergię oraz brak w jadłospisie informacji w zakresie technik przygotowywania potraw. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wystosowano 2 wystąpienia jedno do dyrektora szkoły, drugie do Urzędu Gminy, w którym opisano wpływ stwierdzonych nieprawidłowości na zdrowie uczniów oraz wskazano na konieczność działań w celu ich wyeliminowania oraz wydano 2 decyzje, w tym 1 decyzję merytoryczną, 1 decyzję umarzającą (nieprawidłowość została usunięta przed wydaniem decyzji).

W ramach realizacji „**Planu pobierania próbek materiałów do oceny jakości sposobu żywienia**” pobrano w zakładzie usług cateringowych 1 całodzienną rację pokarmową (złożoną z 3 posiłków) przeznaczoną dla pacjentów Szpitala Ogólnego w Grajewie (dieta podstawowa). Wyniki badań wykazały przekroczenie dopuszczalnych różnic między obliczeniami teoretycznymi, a wynikami uzyskanymi na drodze analizy chemicznej tj. odstępstwa przekraczające +/- 10% w przypadku śniadania dla białka, tłuszczów i węglowodanów, w przypadku obiadu dla energii, białka, tłuszczów i węglowodanów, w przypadku kolacji dla tłuszczów. Analiza rozkładu procentowego energii w badanych posiłkach wchodzących w skład całodzienniej racji pokarmowej wykazała przekroczenie dopuszczalnych poziomów w przypadku śniadania stwierdzono zawyżony udział energii ogółem 36%, zawyżony udział energii z węglowodanów, który stanowił 70%, zaniżony udział energii z tłuszczów 19% (podczas gdy zgodnie z zaleceniami udział energii ogółem powinien stanowić 30-35%, energii z węglowodanów w śniadaniu powinien wynosić 45-65%, a energii z tłuszczów w śniadaniu 20-35%), ponadto w obiedzie, który dostarczył 44% energii z tłuszczów, 39% energii z węglowodanów (podczas gdy zgodnie z zaleceniami udział energii z tłuszczów w obiedzie powinien wynosić 20-35%, udział energii z węglowodanów 45-65%).

W analizowanej racji pokarmowej stwierdzono zawyżoną zawartość NaCl 13,0g (podczas gdy dzienne spożycie soli nie powinno przekraczać 5-6g).

Ponadto, w całodzienniej racji pokarmowej oznaczono zawartość wapnia- 731mg i żelaza -8,8mg, których zalecane dzienne spożycie to odpowiednio: 800mg (wapnia) i 14mg (żelazo).

W zakładzie usług cateringowych pobrano materiały do oceny teoretycznej (zestawienie dekadowe) dot. żywienia pacjentów szpitala w Grajewie. W ocenianej dekadzie wartość energetyczna była zgodna ze średnim zapotrzebowaniem danej grupy żywionych (99% realizacji). Zawartość żelaza była zgodna z zalecanym spożyciem grupy (99% realizacji). Natomiast zawartość witaminy C była niezgodna z zalecanym spożyciem grupy (54% realizacji). Zawartość wapnia była nieprawidłowa w stosunku do średniego zapotrzebowania w tej grupie (81% realizacji). Udział energii z białka (15%), tłuszczu (29%) i węglowodanów (56%) jest właściwy w stosunku do założonych kryteriów/norm.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wystosowano 1 wystąpienie do dyrektora szpitala, i 1 wystąpienie do zakładu usług cateringowych informujące o stwierdzonych nieprawidłowościach i wpływie na zdrowie oraz wskazujące na konieczność podjęcia działań korygujących w celu wyeliminowania zaistniałych uchybień

#### **V. Działalność administracyjna i represyjna będąca wynikiem urzędowych kontroli żywności na przestrzeni lat 2016-2019**

Rok	Ilość obiektów ewidencji	Ilość przeprowadzonych kontroli	Ilość wydanych decyzji	Ilość mandatów	Suma mandatów
2016	<b>545</b>	<b>393</b>	<b>242</b>	<b>18</b>	<b>3350</b>
2017	<b>520</b>	<b>403</b>	<b>189</b>	<b>18</b>	<b>2800</b>
2018	<b>515</b>	<b>382</b>	<b>181</b>	<b>26</b>	<b>3950</b>
2019	<b>490</b>	<b>373</b>	<b>186</b>	<b>23</b>	<b>3850</b>
2020	<b>490</b>	<b>342</b>	<b>89</b>	<b>9</b>	<b>1150</b>

#### **VI. Wnioski**

1. W roku 2020 stan techniczno-sanitarny skontrolowanych zakładów, które zostały ocenione w oparciu o kryteria ujęte w arkuszu oceny zakładu w większości grup obiektów nie uległ pogorszeniu w stosunku do roku poprzedniego, podobnie jak w roku 2019 nie stwierdzono zakładów niezgodnych, jednak w dalszym ciągu stwierdza się nieprawidłowości.



W związku z powyższym konieczna jest kontynuacja działań mających na celu mobilizację przedsiębiorców do poprawy sytuacji w powyższym zakresie, a także konsekwentne egzekwowanie od przedsiębiorców nakładanych obowiązków prawa żywnościowego.

2. W stosunku do roku 2019 nieznacznie zmniejszył się odsetek próbek kwestionowanych. Kwestionowane próbki pobrane były w zakładzie produkcji, zakładach żywienia zbiorowego i zakładzie obrotu.

3. W porównaniu do roku 2020 nie stwierdzono istotnych zmian odnośnie wdrożenia systemu GHP/GMP i HACCP, tym niemniej występują zakłady, w których nie wdrożono systemów. W związku z powyższym konieczne są dalsze działania w kierunku mobilizowania przedsiębiorców do wdrażania systemów GHP/GMP i HACCP.

4. W roku 2020 nie stwierdzono istotnych zmian jakości żywienia w placówkach zlokalizowanych na terenie powiatu grajewskiego, o czym świadczy tylko nieznaczne zmniejszenie odsetka kwestionowanych jadłospisów. W związku z powyższym należy kontynuować działania w wyżej wymienionym zakresie.

## **EPIDEMIOLOGIA**

### ***Ocena podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zakresie stanu sanitarno-technicznego, przestrzegania reżimu p/epidemicznego, wykonawstwa szczepień ochronnych i zapobiegania chorobom zakaźnym.***

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą na terenie powiatu grajewskiego. W 2020 roku pełniono nadzór nad **50** placówkami, w tym:

#### **Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze:**

- przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria – **23**
- zakłady rehabilitacji leczniczej – **2**
- inne zakłady opieki zdrowotnej - **3**

#### **Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową:**

- indywidualne praktyki lekarskie ogółem – **16** ( w tym indywidualne praktyki lekarzy dentystów – 9),
- indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie ogółem– **5** (w tym indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów – **1**),
- indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarek – **1**.

Podmioty lecznicze oceniane były w zakresie stanu sanitarno-technicznego, przestrzegania reżimu p/epidemicznego, w tym prawidłowości prowadzonych procesów sterylizacji, dezynfekcji i postępowania z odpadami medycznymi.

W 2020 roku pracownicy Sekcji Epidemiologii Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grajewie przeprowadzili 7 kontroli sanitarnych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Nie wydano decyzji zobowiązujących do poprawy stanu sanitarno – technicznego. Stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i urządzeń wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych przez podmioty wykonujące działalność leczniczą należy określić jako dobry.

Kontrole podmiotów wykonujących działalność leczniczą na terenie powiatu grajewskiego zostały wstrzymane ze względu na obowiązujący stan epidemii SARS-CoV-2.

Na dzień 31.12.2020 r. w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grajewie zarejestrowanych było **22** autoklawy (**11** – znajdowało się w podmiotach leczniczych, a **11** – w praktykach zawodowych). W trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzono, iż sterylizacja prowadzona jest skutecznie, zgodnie z opracowanymi procedurami, a dokumentacja z powyższego zakresu jest kompletna we wszystkich placówkach i podlega archiwizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.

Podmioty, które nie wykonują sterylizacji we własnym zakresie zawarły umowy z placówkami posiadającymi system zarządzania jakością ISO.

We wszystkich podmiotach wykonujących działalność leczniczą przestrzegane są procedury sanitarne dotyczące postępowania ze sprzętem i materiałami sterylnymi. Stosowane są właściwe opakowania sterylizacyjne, przestrzegane są warunki oraz daty przechowywania sprzętu i materiałów sterylnych.

Gospodarka odpadami medycznymi prowadzona jest prawidłowo w miejscu ich wytwarzania i składowania. Wszystkie placówki, w których wytwarzane są odpady medyczne mają wydzielone pomieszczenia i urządzenia do składowania odpadów, stosują prawidłowe pojemniki na odpady medyczne o ostrych końcówkach oraz posiadają podpisane umowy z firmami świadczącymi usługi w zakresie odbioru i przekazywania odpadów do utylizacji.

## Choroby zakaźne

Na terenie powiatu grajewskiego sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych w 2020 r. była dynamiczna . Największy wzrost zachorowań odnotowuje się w przypadku zakażenia SARS-CoV-2 (Covid-19) - 1011 przypadków potwierdzonych w ciągu roku, największą ilość zachorowań odnotowano w IV kwartale - 847 zakażeń (ilość zachorowań w III kwartale – 92, II kwartał – 72, I kwartał – 0).

Dużą liczbę zachorowań odnotowuje się także w przypadku grypy w roku 2020 – ogółem 1759 zakażonych, w stosunku do roku 2019 liczba zachorowań zmalała o 708. W występowaniu niektórych chorób takich jak: kleszczowe zapalenie mózgu, wirusowe zakażenie jelitowe i inne określone obserwujemy niewielki spadek w porównaniu do poprzedniego roku.

W przypadku zachorowań na ospę wietrzną odnotowuje się znaczny spadek liczby zachorowań o 158 zakażeń w stosunku do roku 2019. Obserwujemy również spadek zachorowań na boreliozę o 21 przypadków w stosunku do roku 2019.

W 2020 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grajewie zostało zgłoszonych ogółem 1171 zachorowań, przeprowadzono 1155 wywiadów epidemiologicznych i pobrano 52 próbki od nosicieli pałeczek Salmonella.

### SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA Z TERENU POWIATOWEJ STACJI

#### SANITARNO -EPIDEMIOLOGICZNEJ W GRAJEWIE ZA 2020r.

Lp	Jednostka chorobowa	Zachorowania	Wskaźnik zapadalności
1.	Salmonellozy zatrucia pokarmowe	10	21,181
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez E.coli biegunkotwórczą	1	2,118
3.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridium difficile	4	8,472

4.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	1	2,118
5.	Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone (rotawirusy)	2	4,236
6.	Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone (norowirusy)	6	12,709
7.	Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone	1	2,118
8.	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	4	8,472
9.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu ogółem	3	6,354
10.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w tym u dzieci do lat 2	2	4,236
11.	Mikobakteriozy – inne i BNO	1	2,118
12.	Płonica (szkarlatyna)	3	6,354
13.	Borelioza z Lyme (ogółem)	29	61,427
14.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	4	8,472
15.	Kleszczowe zapalenie mózgu	1	2,118
16.	Ospa wietrzna	75	158,864
17.	Wirusowe zapalenie wątroby typu B- przewlekłe i BNO	3	6,354
18.	Wirusowe zapalenie wątroby typu C- przewlekłe i BNO	1	2,118
19.	Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)- przypadki możliwe	3	6,354

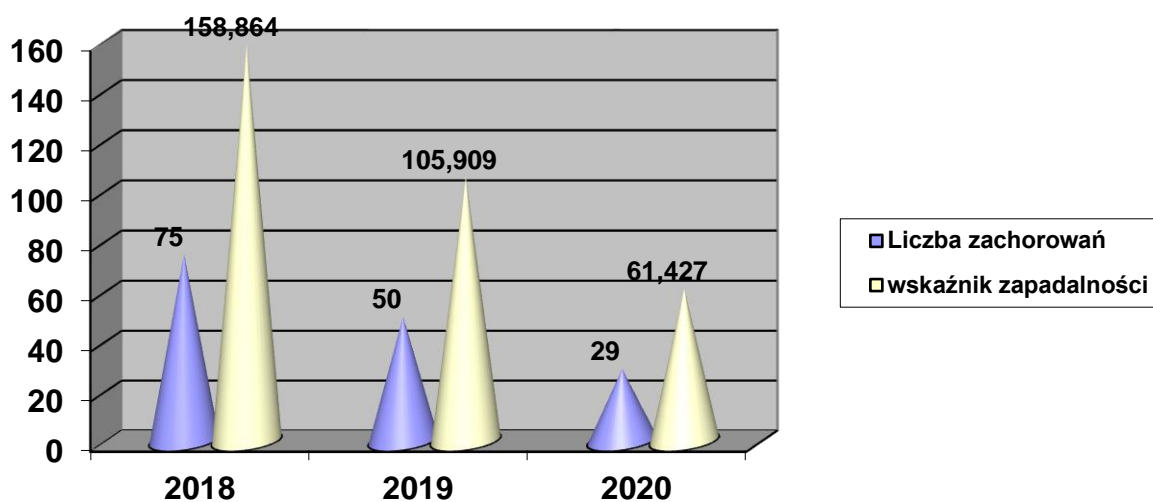


20.	Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)- przypadki potwierdzone	1.007	2133,022
21.	Grypa – podejrzenia i zachorowania	Ogółem – 1.759	3725,905
		0 - 4 – 350	741,368
		5-14 – 400	847,278
		15-64 -631	1336,581
		65> 378	800,677

### ***1. Zachorowalność na boreliozę w latach 2018/ 2020***

rok	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców
2018	75	158,864
2019	50	105,909
2020	29	61,427

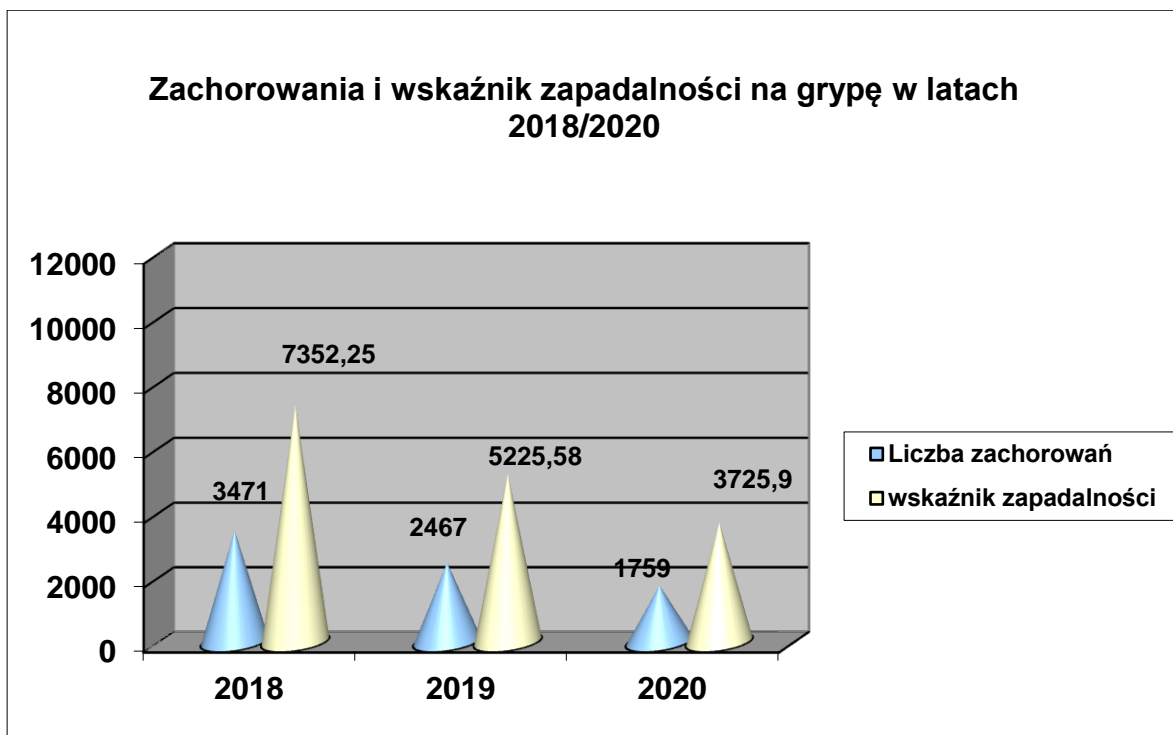
### Zachorowania na boreliozę w latach 2018/2020



Powiat grajewski jest terenem endemicznym dla boreliozy, zachorowania są związane z istnieniem terenów przyrodniczych, w których krążą przenoszące zakażenia kleszcze, w 2020r. możemy zaobserwować jednak spadek zachorowań na boreliozę w stosunku do 2019 roku.

### *2.Zachorowalność na grypę w latach 2018/2020*

rok	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców
2018	3471	7.352,25
2019	2467	5.225,58
2020	1759	3.725,90



Na podstawie przedstawionego wykresu możemy stwierdzić, iż w 2020r. wystąpił spadek zachorowań na grypę, wzmożoną zachorowalność odnotowano w okresie od stycznia do marca. W ciągu całego roku nie zarejestrowano zachorowania na grypę wywołaną wirusem AH1N1.

**Od 01.01.2020r. do 31.03.2020r.** zarejestrowano **łącznie 1.272** zachorowań na grypę w poszczególnych grupach wiekowych:

0-4 r.ż. – 259 osób

5-14 r.ż. – 313 osób

15-64r.ż. - 419 osób

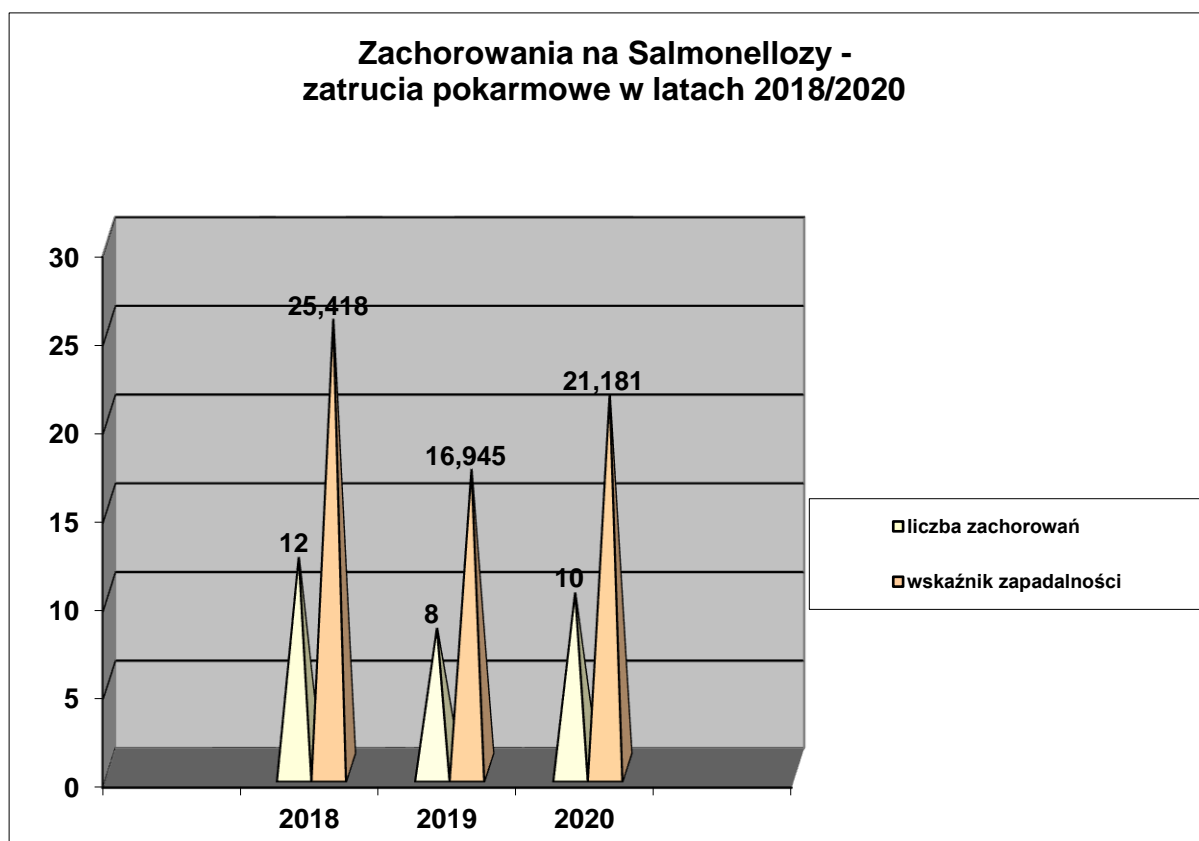
powyżej 65 r.ż. – 281 osób,

nie zarejestrowano zachorowań na grypę wywołaną wirusem AH1N1.

Według MZ - 54 sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych za rok 2020 na terenie powiatu grajewskiego zaszczepiło się p/grypie sezonowej 899 osób, w różnych przedziałach wiekowych.

### 3. Zachorowalność na Salmonellozy – zatrucia pokarmowe w latach 2018/ 2020

rok	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców
2018	12	25,418
2019	8	16,945
2020	10	21,181

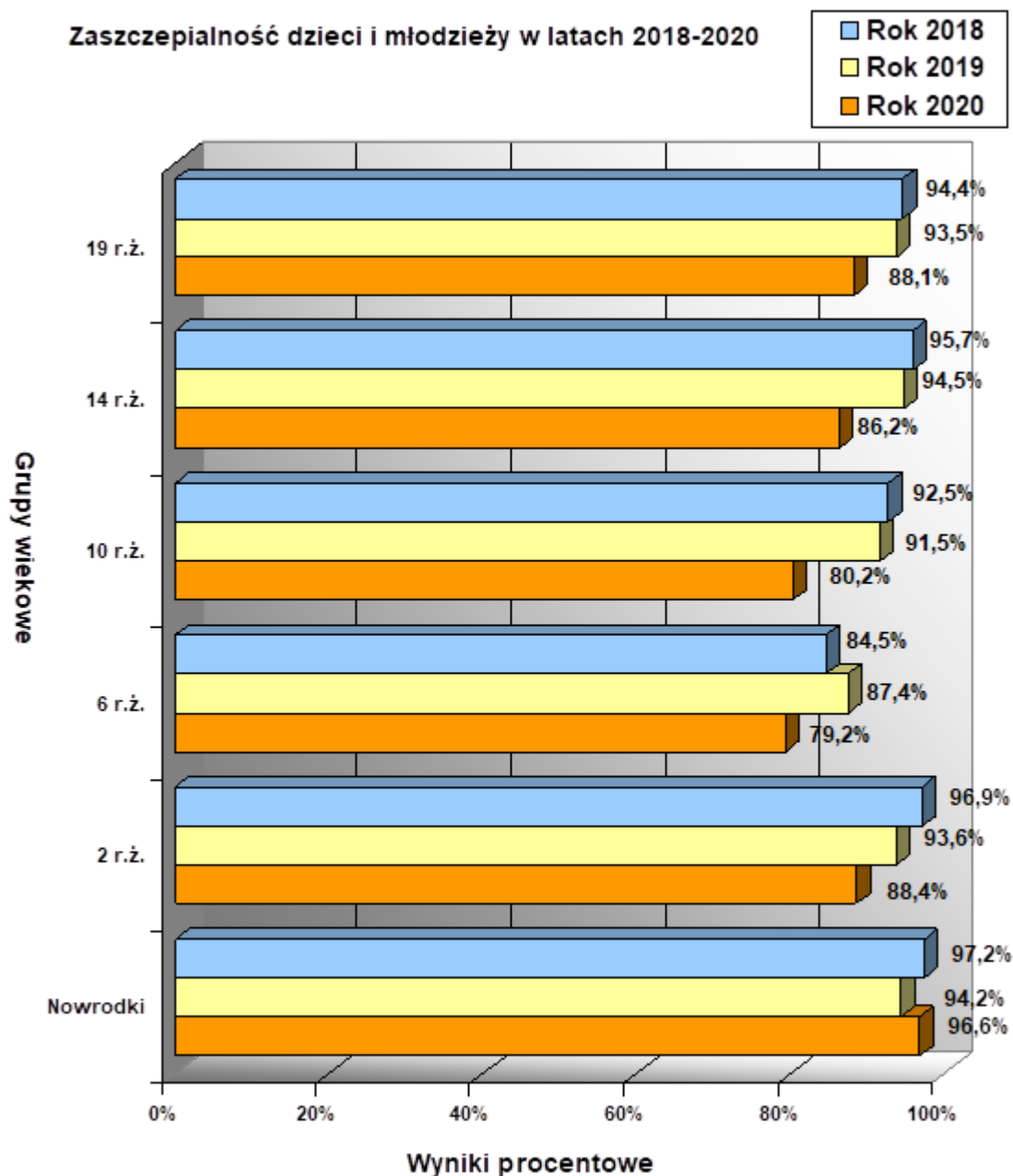


Na przestrzeni 3 lat obserwuje się stabilną sytuację zachorowań na zakażenia wywołane pałeczkami Salmonella; ilość zachorowań w 2020r. jest porównywalna do roku 2019, wiek osób zakażonych waha się od 1 roku życia do 47 roku życia. Wśród tych zachorowań nie wystąpiły rodzinne ani zbiorowe ogniska zatruc pokarmowych.

### **Wykonawstwo obowiązkowych szczepień ochronnych**

Na terenie powiatu grajewskiego znajduje się 19 punktów szczepień. W 2020 roku z zakresu szczepień ochronnych przeprowadzono ogółem 2 kontrole. Szczepienia ochronne realizowane były zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

### Zaszczepialność dzieci i młodzieży w latach 2018-2020



## Sprawozdanie opisowe z działalności Higieny Komunalnej za 2020 rok w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Grajewie



### Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz indywidualne urządzenia wodociągowe

W roku 2020 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie obejmował nadzorem 14 wodociągów. W ramach monitoringu jakości wody do spożycia skontrolowano 14 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w których prowadzony był monitoring parametrów grupy A i monitoring parametrów grupy B, w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, a także w ramach kontroli wewnętrznej.

Próby wody do badań laboratoryjnych pobierano zgodnie z ustalonym harmonogramem na rok 2020 w ustalonych punktach poboru (punktach zgodności). W ramach prowadzonego monitoringu, jakości wody dokonywane były pobory próbek wody do badania z urządzeń wodociągowych, z częstotliwością uzależnioną od wielkości wodociągu (tj. produkcji wody i ilości odbiorców).

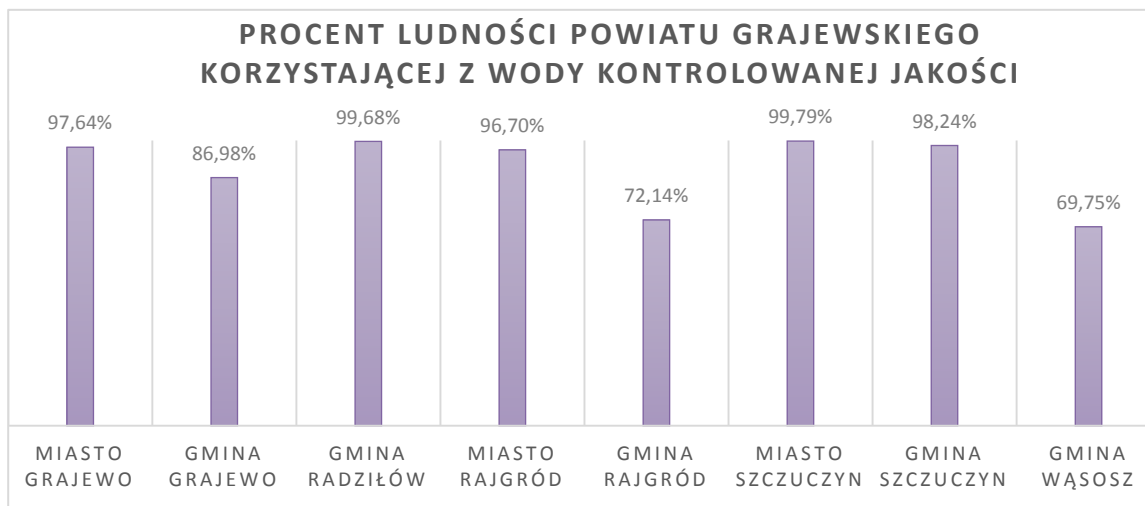
### Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2020r.

		Liczba urządzeń dostarczających wodę					Liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)		
		według ewidencji w danym roku	w tym skontrolowanych	odpowiadającą wymaganiom	nieodpowiadającą wymaganiom mikrobiologicznym	nieodpowiadającą wymaganiom fizykochemicznym	zaopatrywanej w wodę odpowiadającą wymaganiom	objętej brakiem przydatności wody w zakresie wymagań mikrobiologicznych	zaopatrywanej w wodę nieodpowiadającą wymaganiom fizykochemicznym
<b>Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę o produkcji [m3/d]</b>	101 - 1000	13	13	13	0	0	22,813	0	0
	1001 - 10000	1	1	1	0	0	21,384	0	0
<b>Inne podmioty zaopatrujące w wodę</b>		8	8	8	0	0	0,080	0	0

W celu określenia czy spożywana woda jest czysta i bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, Inspekcja Sanitarna systematycznie w oparciu o sprawozdania z badań jakości wody do spożycia, dokonywała jej oceny w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, na podstawie ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017r. poz. 2294).

Jakość wody z wodociągów publicznych zaopatrujących mieszkańców powiatu grajewskiego odpowiadała wymaganiom określonym w w/w rozporządzeniu.

W 2020 roku powiat grajewski zamieszkiwało 47210 osób, spośród których 44277 osób spożywało wodę o kontrolowanej jakości, co stanowi 93,62% ogólnej liczby mieszkańców.



W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego zaplanowano pobór **32 prób** w ramach monitoringu parametrów grupy A oraz **8 prób** w ramach monitoringu parametrów grupy B. Wszystkie zaplanowane próby zostały pobrane. Dodatkowo pracownicy pobrali **2 próby** w ramach kontroli sprawdzających.

Ponadto administratorzy wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, realizując kontrolę wewnętrzną pobrali **66 prób** wody przeznaczonej do spożycia w ramach monitoringu parametrów grupy A i **15 prób** wody w ramach monitoringu parametrów grupy B.

We wszystkich obiektach przeprowadzono kontrole kompleksowe tj. **14 kontroli**.

Analiza poszczególnych parametrów i wskaźników wykazała, że wśród przyczyn kwestionowania jakości wody wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia były bakterie grupy coli – w 2 wodociągach (2,89% ludności spożywającej wodę kontrolowaną).

Administratorzy wodociągów wdrażali działania naprawcze, a kontrola urzędowa potwierdzała ich skuteczność.

W 2020r. wydano **56** ocen okresowych o jakości wody przeznaczonej do spożycia, **2** oceny bieżące o jakości wody przeznaczonej do spożycia i **6** ocen obszarowych rocznych o jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2020r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie było również **8** indywidualnych ujęć wody (4 wodociągi zaopatrujące obiekty wypoczynkowe, 3 wodociągi zaopatrujące zakłady produkcyjne, 1 wodociąg zaopatrujący budynek użyteczności publicznej oraz część mieszkańców pobliskiej miejscowości).





Administratorzy tych obiektów realizując kontrolę wewnętrzną pobrali **25 prób** wody przeznaczonej do spożycia w ramach monitoringu parametrów grupy A oraz **4 próby** wody w ramach monitoringu parametrów grupy B.

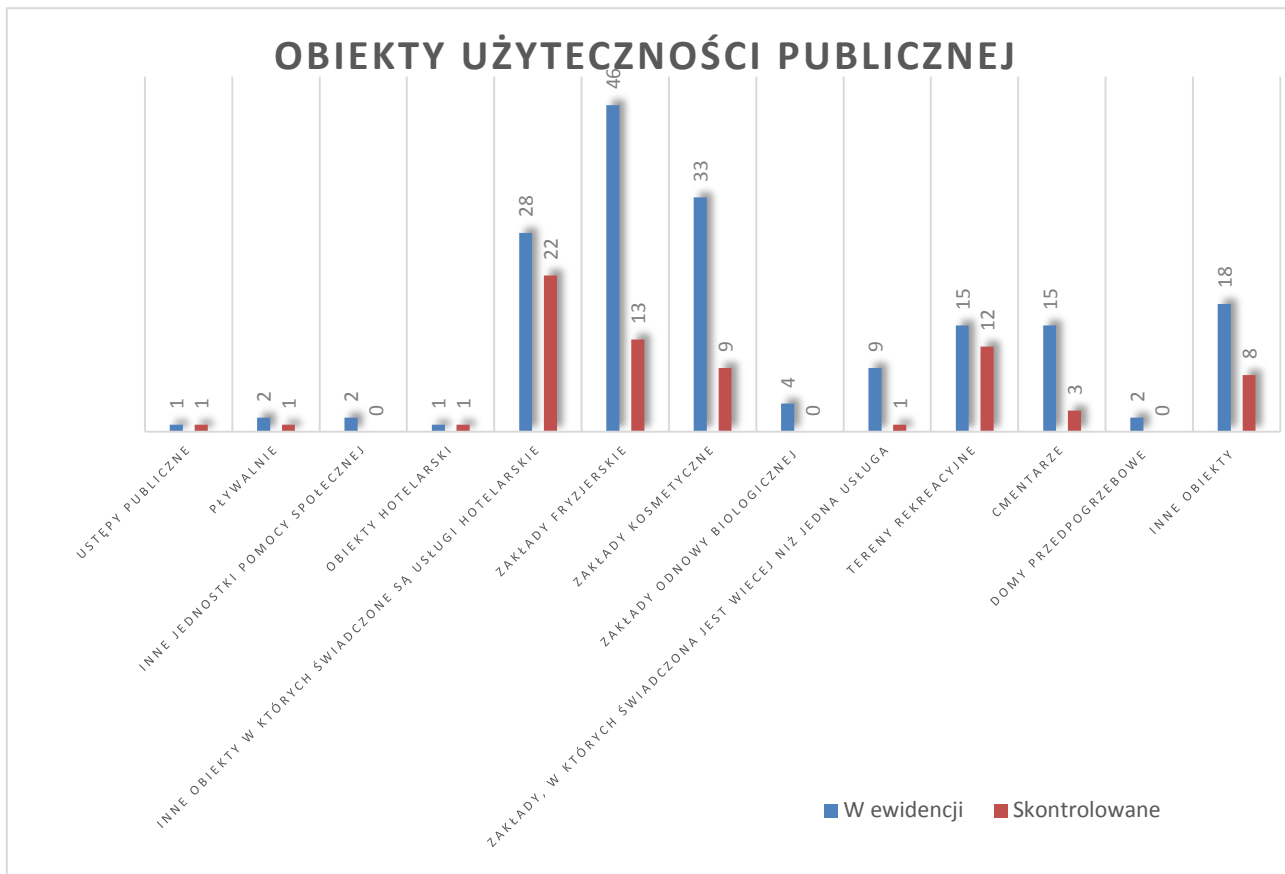
Przeprowadzone kontrole wodociągów indywidualnych nie wykazały nieprawidłowości.

Wydano **22** oceny okresowe o jakości wody przeznaczonej do spożycia i **8** ocen obszarowych rocznych o jakości wody przeznaczonej do spożycia.

### **Obiekty użyteczności publicznej**

Nadzór nad Obiektami Użyteczności Publicznej obejmuje:

1. Prowadzenie nadzoru nad utrzymaniem należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, do których zaliczamy:
  - ✓ pływalnie;
  - ✓ zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej;
  - ✓ obiekty świadczące usługi noclegowe;
  - ✓ jednostki organizacyjne pomocy społecznej;
  - ✓ obiektów kulturalnych, sportowych, terenów rekreacyjnych (parki, place zabaw);
  - ✓ inne obiekty, takie jak: cmentarze, zakłady pogrzebowe, ustępy publiczne, itp.;
  - ✓ dworce, stacje kolejowe i środki komunikacji publicznej.
2. Prowadzenie dokumentacji w ramach postępowań administracyjnych egzekwujących poprawę stanu sanitarnego w nadzorowanych obiektach.
3. Wydawanie opinii dotyczących organizacji imprez masowych oraz regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie miast i gmin.
4. Wydawanie opinii dotyczących spełnienia wymagań sanitarnych w obiektach hotelarskich oraz w innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie.
5. Prowadzenie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów sanitarnych dotyczących postępowania ze zwłokami/szczątkami ludzkimi w sprawie wydawania zezwoleń na ekshumacje wykonywane na cmentarzach na terenie powiatu grajewskiego.
6. Opiniowanie sprowadzenia zwłok i szczątków z obcego państwa oraz wydawanie zezwoleń na przewóz zwłok/szczątków ludzkich osób z powiatu grajewskiego poza granice.
7. Współpraca z administracją samorządową oraz innymi instytucjami w celu poprawy stanu sanitarnego powiatu.
8. Rozpatrywanie złożonych interwencji, skarg i zażaleń od mieszkańców.



W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie znajdowało się **200** obiektów pełniących funkcję użyteczności publicznej. Spośród ogólnej liczby obiektów objętych ewidencją w 2020 roku, skontrolowano 71 obiektów, 2 obiekty świadczące usługi hotelarskie oceniono jako złe pod względem higieniczno-sanitarnym i technicznym.

### Ustęp publiczny

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w 2020r. znajdował się **1** ustęp publiczny (stały, całoroczny). Toalety podłączone są do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W pomieszczeniach zamontowana jest wentylacja grawitacyjna oraz wentylacja mechaniczna, włączana automatycznie. Toalety wyposażone są w niezbędny sprzęt i środki do utrzymania ich w czystości oraz środki higieny. W skontrolowanym obiekcie obowiązywał zakaz palenia tytoniu oraz e-papierosów. Skontrolowane pomieszczenia, urządzenia i elementy wyposażenia toalet utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-porządkowym i dobrym stanie sanitarno-technicznym. Przeprowadzona kontrola nie wykazała uchybień.



## Pływalnie kryte



Na terenie powiatu w roku 2020 znajdowały się 2 pływalnie: przy Pensjonacie „Raj” w Rajgrodzie (od dnia 10.01.2017r. pozostaje zamknięta) oraz Pływalnia Miejska w Grajewie.

Nadzór obejmował sprawowanie kontroli nad jakością wody w nieckach basenowych oraz nad warunkami higienicznymi w obiekcie - obejmując poczekalnie, szatnie, pomieszczenia

sanitarne i natryski, halę basenową, grotę solną oraz strefę saun. Oceniając pływalnię uwzględniano także sposób uzdatniania wody basenowej, jej dezynfekcję, postępowanie z odpadami komunalnymi a także sposób postępowania ze sprzętem myjącym i środkami czystości. Wszystkie objęte nadzorem pomieszczenia we wskazanym obiekcie utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-porządkowym oraz technicznym. Woda na pływalni podlegała stałej kontroli. Monitorowanie jakości wody w pływalniach prowadzono w oparciu o Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2015r. poz. 2016). Z Pływalni Miejskiej w Grajewie w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano 4 próby wody do badań laboratoryjnych. Badanie wykazało przekroczenie parametru chloroform, zawyżoną ogólną liczbę mikroorganizmów oraz przekroczenie poziomu chloru związanego w wodzie wprowadzanej z systemu cyrkulacji do niecki sportowej. Przeprowadzone działania naprawcze doprowadziły wodę do dobrej jakości.

W ramach kontroli wewnętrznej zarządca pływalni dwa razy w miesiącu pobierał wodę do badań laboratoryjnych (łącznie 74 próby wody). Przeprowadzane badania wykazały przekroczenia parametrów chloroform w jacuzzi oraz w wodzie wprowadzanej z systemu cyrkulacji do niecki basenowej (jacuzzi) oraz zawyżoną ogólną liczbę mikroorganizmów w wodzie wprowadzanej z systemu cyrkulacji do niecki rekreacyjnej. Przeprowadzane na bieżąco działania naprawcze doprowadziły wodę do dobrej jakości.

## Kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpieli

Na terenie powiatu grajewskiego w 2020r. nie utworzono kąpielisk. W okresie wakacyjnym zorganizowane były miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli zlokalizowane:

- ✓ przy Górze Zamkowej w Rajgrodzie - czynne w terminie 04.07-02.08,
- ✓ przy Ośrodku - WOPR w Tamie k/Rajgrodu - czynne w terminie 14.07-12.08.



Na podstawie sprawozdań z badań laboratoryjnych wykonanych w ramach kontroli wewnętrznej przez organizatorów miejsc Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie orzekł przydatność wody do kąpiel i wydał 4 bieżące oceny jakości wody w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpiel

### **Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej**

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w 2020r. znajdowały się **2** obiekty pomocy społecznej (**1** Środowiskowy Dom Samopomocy, **1** Dom Dziennego Pobytu - Klub Seniora). Kontroli w/w obiektów nie ujęto w planie kontroli na 2020r.

### **Obiekty hotelarskie i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie**

Zakres kontroli obiektów hotelarskich obejmował:

- ✓ zaopatrzenie w bieżącą wodę ciepłą i zimną,
- ✓ gospodarkę ściekową i odpadami,
- ✓ zapewnienie instalacji wentylacyjnej i klimatyzacji,
- ✓ postępowanie z bielizną czystą i brudną,
- ✓ procedury utrzymania czystości, środki czystości i preparaty dezynfekcyjne.

Ponadto zwracano uwagę na właściwy stan sanitarno - techniczny obiektów oraz przestrzegania

zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu.

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w 2020r. był **1** Pensjonat „Raj” w Rajgrodzie. Przeprowadzona kontrola kompleksowa nie wykazała uchybień. Ponadto w ewidencji było **28** obiektów świadczących usługi noclegowe (w tym 8 ośrodków wczasowych, 13 pokoi noclegowych, 8 gospodarstw agroturystycznych).



Dokonano **22** kontroli:

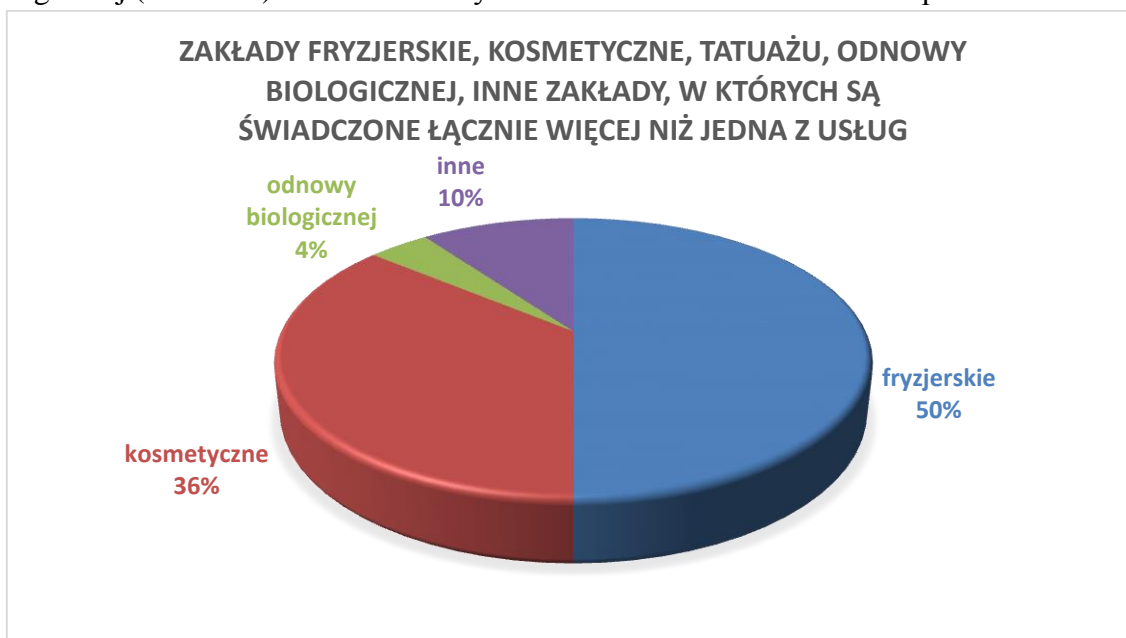
- **6** kontroli kompleksowych **ośrodków wczasowych**. Stan sanitarno – techniczny w **4** skontrolowanych obiektach był dobry, natomiast w **2** obiektach był zły. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły stanu sanitarno – technicznego sufitów, ścian, drzwi w pokojach oraz stelaży i drzwi kabin prysznicowych w łazienkach.
- **11** kontroli kompleksowych **pokoi noclegowych** – uchybień nie stwierdzono
- **5** kontroli kompleksowych **gospodarstw agroturystycznych** – uchybień nie stwierdzono.

## Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej i inne, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług



W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w roku 2020 ujęte były **92** obiekty świadczące usługi, tj.: **46** zakładów fryzjerskich, **33** zakłady kosmetyczne, **4** zakłady odnowy biologicznej, **9** obiektów świadczących łącznie więcej niż jedną z ww. usług. W 2020 roku zaplanowano do kontroli **36** obiektów będących pod nadzorem. Przeprowadzono **23** kontrole.

Obiekty w tej grupie charakteryzowały się dużym zróżnicowaniem - od niewielkich zakładów obsługiwanych przez jedną osobę, poprzez zakłady średniej wielkości. Według kategorii wykonywanych usług największy udział obiektów w tej grupie stanowią zakłady fryzjerskie - 50%, następnie zakłady kosmetyczne - 36%, kolejno zakłady odnowy biologicznej - 14%. Najmniej spośród wyżej wymienionych grup stanowiły zakłady świadczące łącznie więcej niż jedną z usług fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej (tzw. inne) - 10%. W żadnym z obiektów nie stwierdzono nieprawidłowości.



W zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej i tatuażu w trakcie świadczonych usług istnieje wysokie ryzyko zakażenia, w związku z czym zarówno personel zakładów, jak i ich właściciele zobowiązani są do utrzymywania pomieszczeń, ich wyposażenia, a także sprzętu w odpowiednim stanie sanitarno-higienicznym. Z uwagi na zwiększone ryzyko transmisji zakażeń krwiopochodnych, personelowi świadczącemu usługi, przekazywano aktualne informacje z zakresu prewencji zakażeń. Pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej przekazywali właścicielom zakładów materiały edukacyjne opracowane przez

Ministerstwo Zdrowia przy współpracy Głównego Inspektora Sanitarnego: „Plan Higieny dla salonów fryzjerskich” oraz „Plan Higieny dla zakładów kosmetycznych”.

Podczas przeprowadzanych kontroli obiektów, głównie zakładów kosmetycznych, szczególną uwagę zwracano na właściwe prowadzenie procesów dezynfekcji i sterylizacji sprzętów stosowanych do wykonywania zabiegów, podczas których może dojść do naruszenia ciągłości tkanek.

Wskazać należy, że w obiektach należących do tej grupy dezynfekcja narzędzi kosmetycznych oraz fryzjerskich prowadzona była za pomocą preparatów o szerokim spektrum działania. Sposób prowadzonej dezynfekcji nie budził zastrzeżeń kontrolujących, a stosowane środki dezynfekcyjne posiadały aktualne terminy ważności.

W zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu oraz na samodzielnych stanowiskach manicure powszechnie stosowano bieliznę jednorazowego użytku. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną czystą i brudną. W skontrolowanych zakładach, w miejscach widocznych, umieszczone były znaki graficzne i informacje pisemne o zakazie palenia papierosów i e-papierosów.

### **Tereny rekreacyjne**



W 2020 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie obejmował nadzorem **15** terenów rekreacyjnych (5 parków, 9 placów zabaw, 1 miejsce do wypoczynku i rekreacji nad jeziorem) – przeprowadzono kontrole 12 terenów rekreacyjnych.

W sezonie letnim przeprowadzono kontrole placów zabaw dla dzieci. Wszystkie obiekty posiadają tablice informacyjne oraz regulaminy korzystania z urządzeń na terenie. Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na jakość piasku w piaskownicach (m.in. częstotliwość wymiany piasku, udokumentowane źródło pochodzenia piasku) oraz czy sprzęty do zabaw posiadają certyfikaty.

We wszystkich skontrolowanych obiektach sprawdzano stan techniczny sprzętu oraz gospodarkę odpadami komunalnymi. Kontrole sanitarne nie stwierdziły nieprawidłowości.

## **Cmentarze**

W ewidencji PSSE w Grajewie było **15** cmentarzy. Na terenach cmentarzy lub w ich sąsiedztwie wydzielono miejsca na pojemniki, kontenery lub boksy do gromadzenia odpadów komunalnych. Każdy z cmentarzy posiadał ogrodzenie. Skontrolowane cmentarze utrzymane były w dobrym stanie sanitarno - porządkowym.

## **Domy przedpogrzebowe**

W ewidencji w 2020 roku znajdowały się **2** obiekty zarejestrowane jako domy przedpogrzebowe oraz **1** obiekt posiadający jedynie środki transportu do przewozu zwłok. Pomieszczenia w domach przedpogrzebowych wyposażone są w wentylację mechaniczną. Wdrożono instrukcje mycia i dezynfekcji rąk zapobiegające zakażeniom oraz chorobom zakaźnymi. Zakłady prowadzą właściwą gospodarkę odpadami, posiadają umowę ze specjalistyczną firmą na odbiór i transport odpadów niebezpiecznych.

## **Inne obiekty**

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w 2020r. znajdowało się **18** innych obiektów:

- **2** stacje kolejowe (przystanki PKP).
- **1** poczekalnia PKS,
- **1** przystanek PKS,
- **1** przystań jednostek pływających rekreacyjnych i sportowych,
- **5** stacji paliw,
- **1** pralnia Chemiczna - Magiel Elektryczny,
- **4** obiekty sportowe (2 stadiony miejskie i 2 hale sportowe),
- **2** obiekty kulturalno - rozrywkowe (Grajewskie Centrum Kultury, „Klub Hades”),
- **1** Targowisko Miejskie.

Stan sanitarno-porządkowy wszystkich obiektów objętych kontrolą nie budził zastrzeżeń. Skontrolowane obiekty podłączone są do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona jest zgodnie z obowiązującymi przepisami.

## **Podsumowanie**

W ramach prowadzonej działalności Sekcja Nadzoru Higieny Komunalnej w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. przeprowadziła w obiektach użyteczności publicznej 101 kontroli sanitarnych, w tym:

- ✓ 72 - kontrole związane z nadzorem sanitarnym,
- ✓ 29 - kontroli związanych z poborem próbek wody z wodociągów, pływalni.

Wydano ogółem 32 decyzje administracyjne, w tym:

- ✓ 8 decyzji merytorycznych,
- ✓ 8 decyzji płatniczych,
- ✓ 16 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok lub szczątków ludzkich na cmentarzach zlokalizowanych na terenie naszego powiatu.

Ponadto wydano:

- ✓ 10 postanowień na sprowadzenie zwłok z zagranicy na cmentarze w powiecie grajewskim,
- ✓ 11 opinii sanitarnych dotyczących regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminach na terenie powiatu,
- ✓ 2 opinie w sprawie utworzenia miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli,
- ✓ 2 opinie w zakresie spełniania wymagań sanitarnych pokoi gościnnych,

Wydano 15 ocen obszarowych jakości wody do spożycia przez ludzi:

- ✓ 1 ocenę obszarową jakości wody do spożycia przez ludzi na terenie powiatu grajewskiego,
- ✓ 6 ocen obszarowych jakości wody do spożycia przez ludzi dla poszczególnych miast i gmin,
- ✓ 8 ocen obszarowych jakości wody do spożycia przez ludzi dla wodociągów indywidualnych,

Wydano 1 zbiorczą roczną ocenę jakości wody dla Pływalni Miejskiej w Grajewie za okres od 02 czerwca 2019 do 31 grudnia 2020 roku.

Ponadto zatwierdzono:

- ✓ 22 harmonogramy poboru próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez właścicieli wodociągów,
- ✓ 1 harmonogram poboru próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej na pływalni.



## HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

### STAN SANITARNO-HIGIENICZNY PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA ORAZ PLACÓWEK WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE POWIATU GRAJEWSKIEGO W 2020 ROKU.

W 2020 roku pod nadzorem Higieny Dzieci i Młodzieży Powiatowej Stacji Sanitarnej Epidemiologicznej w Grajewie na terenie powiatu grajewskiego było (stan na 31 grudnia 2020r): 47 stałych obiektów oświatowo-wychowawczych (1 żłobek, 17 przedszkoli/innych form wychowania przedszkolnego, 15 szkół podstawowych samodzielnych, 1 zaoczne liceum ogólnokształcące dla dorosłych, 10 zespołów szkół / w skład których wchodzi: 5 przedszkoli, 4 szkoły podstawowe, 3 licea ogólnokształcące, 4 technika, 3 branżowe szkoły I stopnia, 1 szkoła specjalna, 1 szkoła policealna, 2 warsztaty, 3 internaty ), 1 dom pomocy społecznej, 1 placówka wsparcia dziennego (światlica środowiskowa), 1 placówka pracy pozaszkolnej (szkoła muzyczna) - skontrolowano 30 oraz 28 skontrolowanych placówek wypoczynku dzieci i młodzieży (1 placówka zimowego wypoczynku i 27 placówek letniego wypoczynku).

W 2020 r. dokonano 73 kontroli, wydano 6 decyzji administracyjnych (merytorycznych), w tym 2 zmieniające termin wykonania zaleceń i 2 wygaszające postępowanie oraz 1 decyzję płatniczą. Podczas kontroli 1 szkoły podstawowej stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły złego stanu technicznego: podłogi na korytarzu szkolnym, nawierzchni schodów i dojścia do szkoły oraz brak osłon/zabezpieczenia grzejników centralnego ogrzewania w 2 salach zajęć.



Warunki zdrowotne w placówkach nauczania i wychowania określano na podstawie oceny:

- bazy lokalowej w zakresie przygotowania do potrzeb tego typu placówek,
- zaopatrzenia w instalację kanalizacyjną, wodociągową i wentylacyjną;
- stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego obiektów;
- organizacji procesu nauczania w zakresie przestrzegania zasad higieny pracy umysłowej ucznia przy układaniu tygodniowych rozkładów zajęć;
- dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów zgodnie z zasadami ergonomii;
- zgodności gospodarki substancjami i preparatami chemicznymi w szkolnych pracowniach chemicznych z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie;
- form prowadzonego dożywiania w szkołach;
- warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego.

**Baza lokalowa i stan sanitarno-techniczny placówek oświatowo-wychowawczych.**

PRZEDMIOT OCENY	ROK 2020	
	Liczba placówek	%
Liczba obiektów stałych pod nadzorem	47	100
Liczba placówek skontrolowanych	30	64%
Placówki w budynkach nieprzystosowanych	0	0
Budynki w złym stanie technicznym	0	0
Budynki w złym stanie higienicznym	0	0

Placówki w budynkach bez wodociągów	0	0
Placówki w budynkach bez kanalizacji	0	0
Niewystarczająca liczba urządzeń ustępowych	0	0
Korzystanie z ustępów zewnętrznych	0	0

**Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w placówkach szkolnych.**



Liczba placówek		Liczba placówek posiadających tylko:			Liczba placówek posiadających		
W ewidencji	skontrolowanych	salę gimnastyczną	salę rekreacyjną/ zastępczą	boisko sportowe	salę zastępczą/ rekreacyjną z boiskiem	salę gimnastyczną z boiskiem	szkolny zespół sportowy z boiskiem
26	15	0	0	1 (1 zespół szkół)	6	1	7

Liczba placówek skontrolowanych: 11 szkół podstawowych samodzielnych, 4 zespoły szkół.

Nadal jest mały odsetek uczniów korzystających z pryszniców po zajęciach sportowych.

Wynika to z tego, iż przerwy międzylekcyjne są zbyt krótkie.

### Ocena realizacji innych form wychowania przedszkolnego

Na terenie powiatu grajewskiego działało w 2020 r. 9 innych form wychowania przedszkolnego (punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego). 6 zlokalizowanych w budynkach szkół podstawowych, 2 zlokalizowane w budynkach świetlic wiejskich i 1 w budynku prywatnym. Podczas kontroli nie stwierdzono naruszeń przepisów prawa.

### Warunki pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania



**Tabela 1**

Rok	Umeblowanie pomieszczeń do nauki				Tygodniowe rozkłady zajęć			
	Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane		Skontrolowano		Niewłaściwe	
	Liczba zbadanych uczniów	Ilość szkół	Liczba uczniów	Ilość szkół	Oddziałów	Ilość szkół	W ilu oddziałach	Ilość szkół
2020	469	15	0	0	128	15	5	1

Ilość szkół - 15 (w tym: 11 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie i 4 szkoły podstawowe w 4 zespołach szkół)



**Tabela 2**

Rok	Umeblowanie sal zabaw w przedszkolach			
	Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane	
	Liczba zbadanych dzieci	Liczba skontrolowanych przedszkoli/ innych form wychowania przedszkolnego	Liczba dzieci	Ilość przedszkoli
2020	383	18	0	0

Ilość skontrolowanych przedszkoli w 2020 - 18 (w tym: 8 przedszkoli, 6 innych form wychowania przedszkolnego, 4 przedszkola w 4 zespołach szkół).

### Dożywianie uczniów.

Ze względu na długi okres pobytu w szkole, często wydłużony o czas dojazdu, spożywanie posiłku w szkole staje się koniecznością.

Na podstawie danych liczbowych zebranych na temat dożywiania prowadzonego przez szkoły podstawowe (samodzielne i wchodzące w skład zespołów szkół) ustalono podczas kontroli, że w roku szkolnym 2020 roku z dożywiania skorzystało:

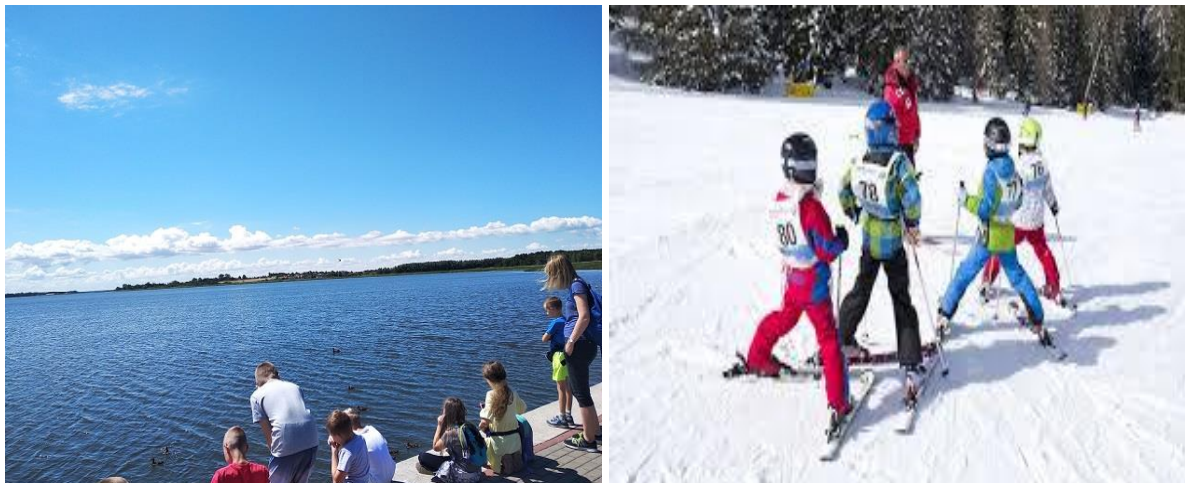


	posiłki dwudaniowe	posiłki jednodaniowe	śniadania	napój (mleko białe, mleko smakowe)
<b>2020r.</b>	<b>885 uczniów</b>	<b>49</b>	<b>0</b>	<b>833 uczniów</b>
W tym: 540 uczniów korzysta z posiłków dofinansowanych przez MOPS, GOPS, OPS				

### Ocena przygotowania szkół do rozpoczęcia roku szkolnego 2020/2021.

Dokonano oceny stanu przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. Na 26 szkół w ewidencji -stan na 30.08.202r. (16 szkół podstawowych samodzielnych, 1 LO zaoczne dla dorosłych, 10 zespołów szkół) skontrolowano 8. Informacje nt. stanu przygotowania pozostałych placówek uzyskano od dyrektorów szkół oraz organów prowadzących. Podczas oceny stwierdzono, że wszystkie skontrolowane placówki są przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. W czasie wakacji nie przeprowadzono remontów generalnych obiektów szkolnych, wykonano drobne remonty i prace naprawcze.

## Wypoczynek letni i zimowy dzieci i młodzieży



Liczba placówek zgłoszonych do bazy MEN – 32 (wypoczynek zimowy - 1, wypoczynek letni - 31 ),

W trakcie trwania wypoczynku dokonano 28 kontroli warunków wypoczynku (wypoczynek zimowy -1, wypoczynek letni - 27); przyjazd 4 grup wypoczynku letniego zgłoszonych do Kuratorium (baza MEN) odwołano z powodu braku chętnych oraz ze względu na sytuację epidemiologiczną w kraju.

Wszystkie skontrolowane placówki zapewniły opiekę wychowawczą i medyczną oraz właściwe warunki wypoczynku. W większości są to obiekty, w których corocznie organizowany jest wypoczynek dzieci i młodzieży. Z wypoczynku zimowego skorzystało 66, a z letniego 832 uczestników.

### **Posiadanie przez szkoły i placówki certyfikatów na sprzęt sportowy i meble zakupione po 1997roku.**



Dokonano oceny w 14 przedszkolach/innych formach wychowania przedszkolnego, w 11 samodzielnych szkołach podstawowych i w 4 zespołach szkół (w skład których wchodzi: 4 przedszkola, 4 szkoły podstawowe). W wyniku oceny stwierdzono, że w placówkach oświatowych pod nadzorem PPIS w Grajewie 100% mebli i sprzętu sportowego zakupionego po 1997r. posiada certyfikaty.

### **Wnioski:**

Warunki zdrowotne w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu grajewskiego ulegają systematycznej poprawie, ale nadal istnieją placówki zlokalizowane w obiektach nie spełniających warunków do ich prawidłowego funkcjonowania:

- nie wszystkie szkoły posiadają pełne warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, w skontrolowanym 1 zespole szkół zajęcia WF prowadzone są w okresie letnim na boisku, w przypadku złej pogody i w okresie zimowym na korytarzach szkolnych.
- 2 szkoły podstawowe nie prowadzą żywienia w postaci ciepłych posiłków, pomimo, że dzienny czas pobytu uczniów w szkole często przekracza 6 godzin. Dlatego konieczne jest kontynuowanie działań zmierzających do zapewnienia przynajmniej jednego ciepłego posiłku w szkole jak największej liczbie uczniów.

Stale poprawia się stan sanitarny i techniczny placówek. W 2020r. nie przeprowadzano remontów pomieszczeń szkolnych, we wszystkich placówkach przeprowadzono prace konserwatorskie i drobne remonty, polegające m.in. na:

- malowaniu części pomieszczeń szkolnych,
- uzupełnienie ubytków tynku
- bieżące naprawy sprzętu i urządzeń
- naprawy urządzeń sanitarnych
- odmalowanie sprzętu na placu zabaw
- wykonanie prac naprawczych z zakresu stolarki, elektryki i hydrauliki

Wykonano szereg drobnych prac porządkowych zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz szkoły poprawiających estetykę i wizerunek szkoły (koszenie trawy, uporządkowanie terenu szkoły, pomalowanie sprzętu, naprawa i malowanie ogrodzenia).



## **Ocena stanu Powiatu w zakresie Higieny Pracy za 2020r.**

### **1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie powiatu grajewskiego.**

Głównym celem nadzoru sprawowanego przez pion higieny pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ustalenie rodzaju czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia człowieka, źródeł ich powstawania oraz stopniowa eliminacja ze środowiska pracy. Natomiast w przypadku braku takich możliwości znaczące ograniczenie ich wpływu na zdrowie zatrudnionych celem zapobieżenia powstawania chorób zawodowych.

W 2020 roku w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu grajewskiego figurowało 148 zakładów, zatrudniających 4003 pracowników. Do kontroli wytypowano 45 podmiotów skontrolowano 28 zakładów, w których pracowało 881 osób. W 2020 roku przeprowadzono 28 kontroli sanitarnych.

#### **1.1. Weryfikacja zagrożeń wywołanych czynnikami szkodliwymi dla zdrowia.**

Weryfikacja zagrożeń czynnikami szkodliwymi dla zdrowia przeprowadzona na podstawie wyników pomiarów i analiz wykazała, że w warunkach tych czynników pracowało 687 osób. Na terenie powiatu grajewskiego w jednym skontrolowanym zakładzie stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń formaldehydu. Pomiary czynników szkodliwych w środowisku pracy wykazały przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń NDS formaldehydu-41 osób.

#### **1.2 Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi.**

W zakresie prowadzonego nadzoru nad realizacją przez pracodawców rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24.07.2012 r w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili 13 kontroli w 13 zakładach pracy, w których występują czynniki rakotwórcze. W kontakcie z czynnikiem rakotwórczym pracowało 346 osób, w kontakcie z benzenem 4 osoby; z formaldehydem - 242osób, prace związane z narażeniem pyły drewna pracowało 65 osób, prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną -frakcja respirabilna powstająca w trakcie pracy 35 osób.

Podczas kontroli stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń formaldehydu ( liczba osób pracujących w przekroczeniach NDS formaldehydu -41 osób).

### **1.3 Nadzór nad prekursorami kategorii 2 i 3, wynikający z nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu narkomani.**

Na terenie powiatu grajewskiego w 2020 r w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przez pracodawców ustawy o przeciwdziałaniu narkomani przeprowadzono 3 kontrole w 3 zakładach, w których wprowadzano do obrotu i stosowano prekursory narkotyków. W 2 zakładach stwierdzono wprowadzanie do obrotu prekursorów kategorii 3 i w 1 zakładzie stwierdzono stosowanie prekursorów kategorii 3.

Zakłady na terenie powiatu grajewskiego nie stosują i nie wprowadzają do obrotu prekursorów kat. 2

### **1.4 Nadzór nad produktami biobójczymi.**

Na terenie powiatu grajewskiego nie ma zakładów, które po raz pierwszy wprowadzają do obrotu produkty biobójcze. Zakłady, w których wprowadzane są do obrotu produkty biobójcze to sklepy. W 2020 r przeprowadzono 7 kontroli w 7 zakładach.

Na terenie powiatu grajewskiego przeprowadzono kontrole w 5 zakładach, w których stosowano produkty biobójcze oraz w 2 zakładach wprowadzających do obrotu..

Podczas kontroli nie stwierdzono naruszeń.

### **1.5 Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w związku z wejściem w życie rozporządzenia REACH w celu zapewnienia swobodnego przepływu substancji chemicznych w ich postaci własnej lub jako składniki preparatów i w wyrobach.**

Na terenie powiatu grajewskiego działalność prowadzi 1 producent (zakład produkujący detergent - płyn do mycia naczyń), 35 zakładów wprowadzających do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny oraz działa 49 zakładów stosujących substancje i ich mieszaniny w działalności zawodowej. W ramach nadzoru nad substancjami i ich mieszaninami skontrolowano 15 obiektów, w których przeprowadzono 15 kontroli.

Podczas kontroli naruszeń nie stwierdzono i nie wydawano decyzji.

### **1.6 Nadzór nad kontrolą przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”**

W roku 2020r. na terenie powiatu grajewskiego nie było przeprowadzonych kontroli z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest ponieważ nie prowadzono takich prac.

### 1.7 Nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze zawarte w lekach cytostatycznych

#### 1.8

Ze względu na stan epidemiologiczny Covid zamierzenie to nie zostało zrealizowane.

## 2. Występowanie chorób zawodowych

W 2020 roku na podstawie danych zawartych w orzeczeniach lekarskich, wydawanych przez jednostki służby zdrowia uprawnione do rozpoznawania chorób zawodowych oraz analizy ocen narażenia zawodowego pracowników Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie wydał 4 decyzje stwierdzające chorobę zawodową.

Analiza zapadalności na choroby zawodowe na terenie powiatu grajewskiego w latach 2017 – 2020.

Nr poz.	Jednostka chorobowa	2017	2018	2019	2020
7	Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych –postać ostra	-	1	1	-
15	Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat	1	-	-	-
19	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	-	-	1	-
26	Choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa	6	7	2	4

## **DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA W POWIECIE W ROKU 2020**

W 2020 r. pracownik Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia realizował zadania w obszarze profilaktyki chorób i promocji zdrowia wynikające z zapisów Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a także w oparciu o wytyczne Komisji Europejskiej, Światowej Organizacji Zdrowia, Ministerstwa Zdrowia i Głównego Inspektoratu Sanitarnego oraz kampanii społecznych spowodowanych sytuacją epidemiologiczną powiatu grajewskiego.

Podjęmowane zadania wynikały z:

- „*Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020*”,
- „*Podlaskiego programu zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych*”,
- „*Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych*” w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy,
- „*Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS na lata 2017 – 2021*”.

Tematyka działalności oświatowo-zdrowotnej i w zakresie promocji zdrowia dotyczyła m.in.:

- profilaktyki spożywania alkoholu,
- profilaktyki palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów,
- profilaktyki zażywania narkotyków, w tym tzw. „dopalaczy”,
- profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz zachorowań AIDS,
- profilaktyka chorób nowotworowych,
- profilaktyka zakażeń HBV, HCV,
- profilaktyka zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2,
- profilaktyka zachorowań na grypę,
- promocja szczepień ochronnych,
- bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas letniego i zimowego wypoczynku,
- promocja wiedzy o antybiotykowrażliwości i antybiotykoodporności,
- profilaktyka zakażeń pokarmowych w tym zatruc grzybami,
- profilaktyka wszawicy.

Pracownik promocji zdrowia zajmował się nadzorem merytorycznym nad prawidłowością realizacji programów oraz pozostałych działań z zakresu promocji zdrowia w placówkach nauczania i wychowania. W związku z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 i w jej konsekwencji zamknięciem placówek oświatowo-wychowawczych od dnia 12 marca 2020 r. nie przeprowadzono wszystkich zaplanowanych wizytacji w roku 2020. Przeprowadzono 2 wizytacje w podległych placówkach.

Biorąc powyższe pod uwagę pracownik promocji zdrowia w 2020 r. prowadził działania zmierzające do ograniczenia liczby zachorowań, poprzez realizację programów edukacyjnych skierowanych do wybranych grup społecznych.

Realizowano następujące interwencje programowe:

### **1. „Podlaski program zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych w 2020 roku”**

Celem programu jest zmniejszenie zachorowań i zgonów wynikających z palenia papierosów i e-papierosów poprzez unikanie ekspozycji na dym tytoniowy i parę z e-papierosów. Antytytoniowe inicjatywy skierowane były do różnorodnych grup odbiorców: internautów, pracowników i interesantów Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grajewie, personelu podmiotów leczniczych, pacjentów, uczniów, rodziców i opiekunów, kadry pedagogicznej, uczestników letniego wypoczynku, organizatorów wypoczynku, w tym ogółu społeczności lokalnej powiatu grajewskiego. Liczba odbiorców programu w 2020 roku wyniosła 558 osób.

### **2. „Czyste powietrze wokół nas”**

Program ten jest realizowany w powiecie grajewskim od roku szkolnego 2008/2009 i jest pierwszym ogniwem w łańcuchu działań antytytoniowych służącym kształtowaniu właściwych postaw prozdrowotnych. Treści programowe kierowane są do dzieci w wieku 3 - 6 lat oraz ich rodziców i opiekunów. Głównym celem podejmowanych działań jest ochrona dzieci przed narażeniem na bierne wdychanie dymu tytoniowego poprzez edukację na temat skutków zdrowotnych inhalacji dymu tytoniowego. Przedszkolaki poznają miejsca, w których mogą się zetknąć z dymem oraz nabywają umiejętność radzenia sobie w sytuacjach, gdy dorośli przy nich palą.

W roku szkolnym 2019/2020 zrealizowano XII edycję w/w programu, w której wzięło udział 8 placówek wychowania przedszkolnego. W programie uczestniczyło łącznie 627 osób.

### **3. „Bieg po zdrowie”**

Program ten jest realizowany w powiecie grajewskim od roku szkolnego 2016/2017. Odbiorcami w/w programu profilaktyki antytytoniowej, to uczniowie w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). Uzasadnieniem do skierowania programu do tej grupy są wyniki badań, prowadzących w Polsce i wielu krajach na świecie. Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

W roku szkolnym 2019/2020 program był realizowany w 5 szkołach. Program objął swoim zasięgiem łącznie 221 osób.

### **4. „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” - Projekt KIK/68**

Program jest realizowany na terenie powiatu grajewskiego od 2013 roku. Głównym celem projektu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Grupą docelową objętą działaniami edukacyjnymi byli uczniowie w placówkach oświatowo-wychowawczych. Działania edukacyjne były głównie powiązane z kampanią pn. „Melanż. Oczekiwania vs. Rzeczywistość”. Wzmocnieniem podejmowanych działań było wykorzystanie oprzyrządowanie do programu tj. alkogogle i smokolyzer.

W powiecie grajewskim działania przeprowadzono w 2 jednostkach, w tym odnotowano 43 odbiorców.

### **5. „ARS, czyli jak dbać o miłość?”**

Ważnym elementem Projektu KIK/68 był program edukacyjny pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość?” skierowany do młodzieży szkół ponadpodstawowych. Program dotyczy profilaktyki używania substancji psychoaktywnych (alkohol, tytoń, narkotyki, środki zastępcze) w kontekście norm i wyznawanych przez młodzież wartości.

Program w powiecie został zrealizowany w 1 szkole. Swoim zasięgiem objął 194 osób.

### **6. „Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na lata 2017 – 2021”**

Istotnym działaniem prozdrowotnym podejmowanym przez pracownika promocji zdrowia Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu grajewskiego było zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych, w tym przenoszonych drogą płciową oraz przez kontakt z zakażoną krwią.

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem HIV, poprawa jakości życia w sferze psychospołecznej osób żyjących z HIV/AIDS, ich rodzin i bliskich, zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. W ramach realizacji programu działania profilaktyczne kierowane były do ogółu społeczeństwa, w tym młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, kadry pedagogicznej, pacjentów, personelu podmiotów leczniczych oraz przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego.

W 2020 r. kontynuowano obchody Światowego Dnia Pamięci o Zmarłych na AIDS poprzez działania medialne. W 2020 r. po raz 37 obchodzone było to międzynarodowe święto. Dzień ten zawsze przypada w trzecią niedzielę maja i jest poświęcony pamięci osób zmarłych z powodu HIV/AIDS.

Informacje dotyczące problemu HIV/AIDS dotarły do 512 mieszkańców naszego powiatu.

## **7. „Trzymaj Formę!”**

Program „*Trzymaj Formę!*” stanowi inicjatywę propagującą zdrowy styl życia wśród młodzieży szkolnej. W programie istotne jest dwukierunkowe podejście do problemu nadwagi i otyłości polegające na promowaniu zbilansowanego odżywiania połączonego z regularną aktywnością fizyczną. W związku z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 i w jej konsekwencji zamknięciem placówek oświatowych od dnia 12.03.2020 r. Biorąc pod uwagę powyższe oraz przedłużające się zawieszenie prowadzenia w pełnym wymiarze zajęć dydaktyczno-wychowawczych Główny Inspektor Sanitarny podjął decyzję o odwołaniu wszystkich działań związanych z programem „Trzymaj Formę!”. Do czasu w/w decyzji pracownik promocji zdrowia objął swoimi działaniami 125 odbiorców.

## **8. „Mam wybór ... wybieram rozsadek”**

Program jest realizowany we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Grajewie na mocy podpisanego listu intencyjnego z dnia 13 kwietnia 2018 r. Zakres obszaru zagadnieniowego dotyczy profilaktyki zażywania narkotyków, w tym środków zastępczych. Celem programu jest wzrost wiedzy w zakresie zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych oraz zapobieganiem i zwalczaniem zjawiska demoralizacji w środowisku dzieci i młodzieży.

Antynarkotykowe inicjatywy skierowane były do różnorodnych grup odbiorców: uczniów, kadry pedagogicznej, internautów, pracowników i interesantów Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grajewie.

Działania edukacyjne zostały podjęte w 8 placówkach oświatowo-wychowawczych. Treści antynarkotykowe dotarły do 3067 odbiorców.

### **9. „Znamie! Znam je?”**

Świadomość w zakresie profilaktyki i czynników ryzyka czerniaka rośnie, jednak nadal stanowi on istotny problem społeczny. Według danych Krajowego Rejestru Nowotworów, czerniaki stanowią główną przyczynę zgonów z powodu nowotworów złośliwych skóry. Czerniaki najczęściej pojawiają się na skórze, ale także w obrębie ust, nosa oraz gałki ocznej.

Czerniak skóry we wczesnym stadium jest bardzo łatwy do wyleczenia, dlatego tak ważna jest wiedza młodzieży w tym zakresie. Program edukacyjny pt. „Znamie! Znam je?” wpisuje się w treści nauczania przedmiotu wychowania do życia w rodzinie, wychowania fizycznego i biologii. Działania edukacyjne zostały podjęte w 3 placówkach oświatowo-wychowawczych. Działaniami objęto łącznie 80 odbiorców.

### **10. „Podstępne WZW”**

Wirusowe zapalenie wątroby typu B lub C często nazywane jest „cichą chorobą”, ponieważ może przez wiele lat nie dawać żadnych objawów. Często to przypadek powoduje rozpoznanie choroby. Świadomość społeczna i zainteresowanie tematyką zakażeniami WZW typu B i typu C rośnie, jednak poziom wiedzy na ten temat jest nadal zbyt niski. W związku z tym Fundacja „Gwiazda Nadziei” oraz Państwowa Inspekcja Sanitarna przystąpiły do realizacji programu edukacyjnego wśród młodzieży, który ma kształtować ich zachowania zdrowotne w zakresie przeciwdziałania tym chorobom zakaźnym.

Program edukacyjny pt. „Podstępne WZW” wpisuje się w treści nauczania przedmiotu wychowania do życia w rodzinie, wychowania fizycznego i biologii. Działania edukacyjne zostały podjęte w 3 placówkach oświatowo-wychowawczych. Działaniami objęto łącznie 82 odbiorców.

Natomiast zrealizowane interwencje nieprogramowe są następujące:

### **1. „Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa” oraz „Letnia Szkoła Bezpieczeństwa”**

Akcje „Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa” i „Letnia Szkoła Bezpieczeństwa” są to cykliczne działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym realizowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną, służby mundurowe i inne jednostki zaangażowane w ochronę zdrowia publicznego. Działania skierowane były do dzieci i młodzieży przebywającej w placówkach wypoczynku zimowego i letniego na terenie powiatu grajewskiego.



Celem akcji było zminimalizowanie zagrożeń wynikających z bezpieczeństwa dzieci i młodzieży poprzez ograniczenie negatywnych zdarzeń z ich udziałem.

W 2020 roku działaniami edukacyjnymi objęto 237 osób w wieku od 5 do 16 lat. Większość działań podejmowano wspólnie z funkcjonariuszami policyjnymi Komendy Powiatowej Policji w Grajewie, funkcjonariuszami Państwowej Straży Pożarnej w Grajewie, przedstawicielami KRUS Placówki Terenowej w Grajewie oraz przedstawicielami Państwowej Inspekcji Pracy Oddział w Suwałkach.

## **2. „Światowy Dzień bez Tytoniu” i „Światowy Dzień Rzucania Palenia”**

Co roku 31 maja obchodzimy Światowy Dzień bez Papierosa. Święto stanowi okazję do zwrócenia uwagi całego świata na powszechność nałogu palenia papierosów i jego negatywne skutki zdrowotne. Działaniami objęto łącznie 1249 osoby.

Światowy Dzień Rzucania Palenia obchodzony jest corocznie w trzeci czwartek listopada. W tym dniu szczególnie zwracana jest uwaga na kwestie zagrożeń zdrowotnych związanych z używaniem tytoniu oraz motywowania palaczy do zerwania z nałogiem. Działaniami objęto łącznie 50 osób.

## **3. „Światowy Dzień Walki z AIDS”**

Światowy Dzień Walki z AIDS przypada corocznie na dzień na 1 grudnia. W 2020 r. święto było obchodzone pod hasłem: Rock Red Ribbon (w wolnym przekładzie „Przypnij, noś Czerwoną Kokardkę”). Symbolem tego dnia jest Czerwona Kokardka, obecna w przestrzeni publicznej, prasie, w Internecie. Każdy, kto solidaryzuje się z osobami zakażonymi HIV i chorymi na AIDS tego dnia przypina Czerwoną Kokardkę. Hasło Rock Red Ribbon wzmocniło przekaz, że osoby żyjące z HIV są pełnoprawnymi członkami społeczeństwa, mają prawo do normalnego życia, mogą uczyć się, pracować, żyć w rodzinach, być naszymi sąsiadami, przyjaciółmi. Działaniami zostało objętych 768 osób.

## **4. „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”**

W związku z tworzeniem się coraz większej liczby szczepów bakterii opornych na antybiotyki,

a co za tym idzie zmniejszaniem skuteczności tej formy leczenia, 18 listopada 2020 r. obchodzony był Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach, natomiast w dniach 18-24 listopada 2020 r. - Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach.

Celem Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach jest zwrócenie uwagi i podniesienie świadomości zarówno społeczeństwa, polityków jak i profesjonalistów medycznych na temat niezwykle groźnego zjawiska w obszarze zdrowia publicznego, jakim jest narastająca i szybko rozprzestrzeniająca się oporność na antybiotyki wśród drobnoustrojów wywołujących najważniejsze i najpowszechniejsze zakażenia u człowieka.

Ideę rozważnego stosowania antybiotyków popiera również Państwowa Inspekcja Sanitarna, przekazując wytyczne oraz materiały informacyjne o kampanii do podległych jednostek, motywując do podjęcia działań edukacyjnych w tym zakresie oraz umieszczając informacje na stronach internetowych. Na terenie powiatu grajewskiego działaniami informacyjnymi objęto 763 osób.

## **5. Profilaktyka grypy**

Celem podejmowanych inicjatyw było zmniejszenie liczby zachorowań na grypę sezonową, poprzez podniesienie poziomu wiedzy w zakresie zasad higieny osobistej oraz roli szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, a także propagowanie zaleceń dotyczących zdrowego stylu życia i zasad postępowania w przypadku zachorowania. Działaniami zostało objętych 552 osób.

## **6. Profilaktyka chorób nowotworowych**

Cel główny Narodowego Programu Zwalczenia Chorób Nowotworowych na lata 2016-2024 zakłada dążenie do przybliżenia się do wskaźników europejskich w zakresie 5-letnich przeżyć chorych na nowotwory mające największy udział w strukturze zgonów na nowotwory w Polsce. Cel ten realizowany jest poprzez podejmowanie działań nakierowanych na rozwój profilaktyki polegającej na utrwalaniu prawidłowych wzorców zdrowego stylu życia oraz zwiększeniu zgłaszalności na badania profilaktyczne.

W powiecie grajewskim podjęto działania mające na celu promocję Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem oraz obchody Światowego Dnia Walki z Rakiem. Liczba odbiorców 911 osób.

## **7. Promocja szczepień ochronnych**

Państwowa Inspekcja Sanitarna jako instytucja nadzorująca wykonawstwo szczepień realizowała również akcje informacyjne promujące szczepienia ochronne szczególnie kampanie pn. „Zaszczep się wiedzą”. Działania były skierowane do ogółu społeczeństwa i trafiły do 145 odbiorców.

## **8. Profilaktyka zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2**

W związku z sytuacją epidemiologiczną na świecie, w Polsce oraz w województwie podlaskim i powiecie grajewskim podejmowano różnorodne działania informacyjno-edukacyjne w zakresie profilaktyki COVID-19. Działaniami zostało objętych 7046 osób.

Pracownik promocji zdrowia podjął dodatkowe działania w zakresie:

- profilaktyki zakażeń pokarmowych w tym zatruc grzybami – 175 odbiorców,
- profilaktyki wszawicy – 139 odbiorców,
- promocja zdrowego stylu życia i racjonalnego odżywiania – promocja aplikacji „Asystent Zdrowia” – 24 odbiorców.

W ramach w/w interwencji podejmowano następujące formy działań: publikację informacji na stronie <https://psse-grajewo.bip.gov.pl/>, przekazywanie pism intencyjnych do podległych placówek oświatowo-wychowawczych, dystrybucję i rozdawnictwo materiałów oświatowo-zdrowotnych oraz ekspozycję form wizualnych w PSSE w Grajewie.